

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

PRADEDANČIŲJŲ PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS
TOBULINIMO IR PAGALBOS JIEMS TEIKIMO
PIRMAISIAIS PEDAGOGINIO DARBO METAIS POREIKIŲ
IR GALIMYBIŲ
TYRIMO ATASKAITA

2013 m.

Tyrimą atliko ir ataskaitą parengė:

UAB „Eurotela“
Herkaus Manto g. 84-212, Klaipėda
Klaipėdos mokslo ir technologijų parkas
www.eurotela.lt, tel. +370 46 301 219

Turinys

Ižanga	5
1. Tyrimo metodologija.....	6
2. Apklauso rezultatai	10
2.1. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją.....	10
2.2. Pradedančiųjų mokytojų aukštojoje mokykloje įgytas pasirengimas darbui.....	14
2.3. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradedantys jauni pedagogai	22
2.4. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo poreikis	27
2.5. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui	36
2.6. Pradedančiųjų pedagogų paskatinimas pradėti dirbti mokyklose	38
Išvados.....	42
Rekomendacijos	45
Priedas Nr. 1. Pasiskirstymai pagal įvairias respondentų charakteristikas.....	46
Priedas Nr. 2. Giluminio interviu scenarijus	54
Priedas Nr. 3. Fokusuotų grupinių diskusijų scenarijus	59
Priedas Nr. 4. Kiekybinio tyrimo klausimynas pradedantiesiems pedagogams.....	63
Priedas Nr. 5. Kiekybinio tyrimo klausimynas ekspertams	69

Diagramų sąrašas

Diagrama Nr. 1. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją. Pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis	10
Diagrama Nr. 2. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, pasiskirstymas pagal respondento užsiėmimo pobūdį, vidutinės reikšmės	14
Diagrama Nr. 3. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, proc.....	15
Diagrama Nr. 4. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, vidurkis.....	16
Diagrama Nr. 5. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradedantys jauni pedagogai, vidurkis ...	22
Diagrama Nr. 6. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai, vidurkis	28
Diagrama Nr. 7. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui, procentai	36
Diagrama Nr. 8. Veiksmai ir priemonės, padėsiančios, kad Lietuvos mokyklose dirbtų kuo daugiau jaunų pedagogų, procentai	38

Lentelių sąrašas

Lentelė Nr. 1. Tikslinės grupės	8
Lentelė Nr. 2. Lytis	8
Lentelė Nr. 3. Miestas, kuriame dirba respondentas	8
Lentelė Nr. 4. Pradedančiųjų mokytojų darbo stažas	9
Lentelė Nr. 5. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją. Pasiskirstymas pagal svarbą	11
Lentelė Nr. 6. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę, vidurkis.....	17
Lentelė Nr. 7. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradedantys jauni pedagogai, pasiskirstymas pagal tikslinę grupę	23
Lentelė Nr. 8. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę, vidurkis	28
Lentelė Nr. 9. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę.....	36
Lentelė Nr. 10. Veiksmai ir priemonės, padėsiančios, kad Lietuvos mokyklose dirbtų kuo daugiau jaunų pedagogų, procentai	39

Ižanga

Tyrimo tikslas - pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) pagrindinių aspektų (sąlygų, poreikių, galimybių) bei teikiamos ir reikalingos pagalbos jiems organizuojant pedagoginį procesą ir planuojant karjerą indentifikavimas ir įvertinimas pirmaisiais pedagoginio darbo metais.

Tyrimo uždaviniai:

- 1) išnagrinėti priežastis ir aplinkybes, lemiančias pradedančiųjų pedagogų (dirbančių pirmus metus) apsisprendimą dirbti / nedirbti pedagoginį darbą;
- 2) išsiaiškinti, koks pasirengimas dirbti pedagoginį darbą yra įgyjamas aukštojoje mokykloje;
- 3) išsiaiškinti, su kokiais sunkumais susiduria asmenys pradėję pedagoginį darbą;
- 4) išsiaiškinti, kokie yra pradedančiųjų pedagogų pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimo(si) aspektai (sąlygos, poreikiai, galimybės, pagalba);
- 5) išsiaiškinti tinkamus teikiamos ir reikalingos pagalbos būdus bei priemones pradedantiesiems pedagogams planuojant karjerą ir vykdant pedagoginę veiklą;
- 6) pateikti rekomendacijas, kokie veiksmai ir priemonės padėtų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų.

Visose diagramose ir lentelėse pateikiami rezultatai yra skaičiuojami nuo visos imties, jei nenurodyta kitaip.

1. Tyrimo metodologija

Tyrimo metu buvo apklaustos šios techninėje užduotyje numatytos tikslinės grupės:

1. 2012-2013 mokslo metais pirmus metus dirbantys (pradedantieji) mokyklų pedagogai;
2. 2012-2013 mokslo metais pirmus metus dirbančių (pradedančiųjų) mokyklų pedagogų mentoriai;
3. per 2010-2012 mokslo metus vienerius, dvejus metus išdirbę ir šiais mokslo metais tebedirbantys mokyklų pedagogai;
4. mokyklų, kuriose per 2010-2012 mokslo metus dirbo arba 2012-2013 mokslo metais dirba pradedantieji pedagogai, vadovai;
5. švietimo ekspertai (švietimo konsultantai (mokytojų praktinės veiklos vertintojai, kompetencijų ugdymo metodikos sklaidos, kvalifikacijos tobulinimo programų vertinimo, mokyklos struktūros tobulinimo, mokyklų veiklos savęs vertinimo ir tobulinimo, vidurinio ugdymo programos akreditavimo, vadybos ekspertai), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir savivaldybių švietimo padalinių, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo įstaigų specialistai, edukologijos mokslų daktaro ir pedagoginį mokslą turintys asmenys).

Siekiant projekte iškeltų tikslų buvo atliktas **kokybinis tyrimas**, kurį sudarė giluminiai interviu ir fokus grupės.

1. 2013m. balandžio 8 – 15d. buvo atlikti 5 *giluminiai interviu* su mokyklų vadovais, švietimo ekspertais ir pradedančiųjų mokytojų mentoriais. Giluminių interviu scenarijų (žr. priedą Nr. 2), sudarė penki teminiai klausimų blokai:
  - informacija apie pradedančiųjų pedagogų apsisprendimą dirbti/nedirbti pagal specialybę;
  - pradedančiųjų mokytojų pasirengimas darbui mokykloje;
  - sunkumai, su kuriais susiduria asmenys pradėję dirbti mokytojais;
  - pradedančiųjų mokytojų pagrindiniai kvalifikacijos tobulinimo aspektai;
  - priemonės, padedančios pradėti sėkmingą mokytojo darbą ir planuoti karjerą.

Atsižvelgiant į giluminių interviu metu gautas išvagas vėliau buvo rengiamas fokus grupių diskusijos scenarijus ir kiekybinio tyrimo klausimynas.

2. Viso prarastos 2 fokusuotos grupinės diskusijos:

- Pirmoji fokusuota grupinė diskusija vyko 2013m. balandžio 23d. Vilniuje (FGD1). Fokusuotoje grupinėje diskusijoje dalyvavo 8 pradedantieji mokytojai (7 mokytojos moterys ir 1 mokytojas vyras) iš skirtingų Vilniaus mokyklų. Mokytojų darbo stažas buvo nuo 4 mėnesių iki 2 metų 2 mėnesių.
- Antroji fokusuota grupinė diskusija vyko 2013m. balandžio 25d. Klaipėdoje (FGD2). Fokusuotoje grupinėje diskusijoje dalyvavo 7 pradedantieji mokytojai (5 mokytojos moterys ir 2 mokytojai vyrai) iš skirtingų Klaipėdos mokyklų. Du dalyviai yra dalyvaujantys programoje „Renkuosi mokytį“. Mokytojų stažas buvo nuo 3 mėnesių iki 2 metų.

Diskusijos scenarijuje klausimai buvo išskirstyti į keturis teminius blokus (žr. priedą Nr. 3):

- informacija apie pradedančiųjų pedagogų apsisprendimą dirbti pagal specialybę;
- pradedančiųjų mokytojų pasirengimas darbui mokykloje;
- sunkumai, su kuriais susiduria asmenys pradėję dirbti mokytojais;
- pagrindiniai pradedančiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo aspektai.

Antrame tyrimo etape buvo vykdomas **kiekybinis tyrimas**. Remiantis atliktais giluminiais interviu (GI) su ekspertais bei fokusuotų grupinių diskusijų medžiaga buvo sukurtas klausimynas, kuris pateikiamas šios ataskaitos prieduose Nr. 4 ir Nr. 5. Apklausa vyko 2013 m. birželio 4 – 16 dienomis. Respondentai buvo apklausiami telefonu arba jiems buvo siunčiamas elektroninis anketos variantas. Iš viso apklaustas 401 respondentas.

Respondentų charakteristikos

Tolesnėse lentelėse pateikiamos apklaustųjų respondentų charakteristikos.

Lentelė Nr. 1. Tikslinės grupės

	N	Proc.
Pradedantieji pedagogai	168	41,9
Mentoriai	119	29,7
Vadovai	100	24,9
Švietimo ekspertai	14	3,5

Toliau pateikiamos apklausoje dalyvavusių pradedančiųjų pedagogų demografinės charakteristikos.

Lentelė Nr. 2. Lytis

	N	Proc.
Vyras	37	22,0
Moteris	131	78,0

Lentelė Nr. 3. Miestas, kuriame dirba respondentas

	N	Proc.
Vilnius	20	11,9
4 didieji miestai	35	20,8
5 apskričių centrai	18	10,7
kita	95	56,5

Lentelė Nr. 4. Pradedančiųjų mokytojų darbo stažas

	N	Proc.
iki metų	44	26,2
1-2metai	46	27,4
2-3 metai	78	46,4

Rezultatų pateikimas

Tikrinant kiekybinio tyrimo atsakymų pasiskirstymų skirtumų statistinį reikšmingumą buvo naudotas 95 proc. pasitikėjimo lygmuo. Taikytas Chi-kvadrato bei ANOVA testas.

Pateikiamų citatų turinys yra neredaguotas, pataisytos tik esminės lietuvių kalbos gramatikos ir stiliaus klaidos, atsisakyta nereikalingų šnekamosios kalbos intarpų (pavyzdžiui, „tipo“, „reiškia“ ir pan.).

Santrumpų sąrašas

GI1 – giluminis interviu su Švietimo ir mokslo ministerijos atstove

GI2 – giluminis interviu su progimnazijos direktoriaus pavaduotoja

GI3 – giluminis interviu su gimnazijos direktore

GI4 – giluminis interviu su mentore, programos „Renkuosi mokytį“ dėstytoja

GI5 – giluminis interviu su aukštosios mokyklos dėstytoja

FGD1 – fokusuota grupinė diskusija vykusi Vilniuje

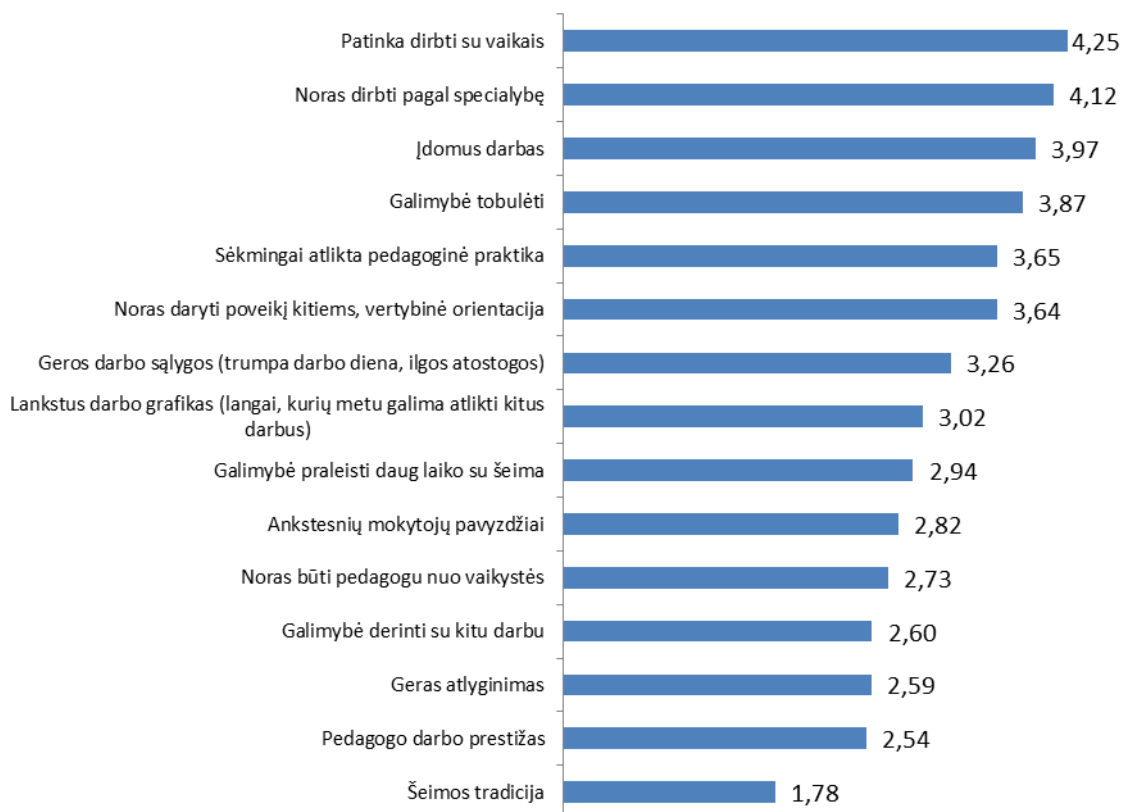
FGD2 – fokusuota grupinė diskusija vykusi Klaipėdoje

2. Apklausos rezultatai

2.1. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją

Pirmoje klausimyno dalyje buvo teiraujamasi apie priežastis, nulėmusias pedagoginio darbo pasirinkimą. Prieš tai vykusią fokusuotą grupinių diskusijų metu buvo išskirta 15 priežasčių, kiekviena jų dabar buvo vertinama 5 balų skalėje (5 – labai svarbu, turėjo labai didelę įtaką pasirinkimui, 1 – visiškai nesvarbu). Klausimas pateiktas tik pradedantiesiems pedagogams.

Diagrama Nr. 1. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją. Pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

KLAUSIMAS: Visų pirma, pateiksiu keletą priežasčių, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją. Nurodykite, ar šios priežastys Jums asmeniškai buvo svarbios pasirenkant pedagogo profesiją, ar ne? Kiekvieną iš jų vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad tai buvo nesvarbu, neturėjo jokios įtakos Jūsų pasirinkimui, 5 – tai buvo labai svarbu, turėjo labai didelę įtaką Jūsų pasirinkimui.

Pagal svarbą visus veiksnius būtų galima suskirstyti į tris grupes: labai svarbius, vidutiniškai svarbius bei mažiau svarbius veiksnius (žr. lentelę Nr. 5).

Lentelė Nr. 5. Priežastys, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją. Pasiskirstymas pagal svarbą

Labai svarbus veiksnys	Vidutiniškai svarbus veiksnys	Mažiau svarbus veiksnys
Patinka dirbti su vaikais	Geros darbo sąlygos (trumpa darbo diena, ilgos atostogos)	Galimybė derinti su kitu darbu
Noras dirbti pagal specialybę	Lankstus darbo grafikas (langai, kurių metu gali pasidaryti kitus darbus)	Geras atlyginimas
Įdomus darbas	Galimybė praleisti daug laiko su šeima	Pedagogo darbo prestižas
Galimybė tobulėti	Ankstesnių mokytojų pavyzdžiai	Šeimos tradicija
Sėkmingai atlikta pedagoginė praktika	Noras būti pedagogu nuo vaikystės	
Noras daryti poveikį kitiems		

Didžiausią įtaką pasirenkant pedagoginį darbą turėjo noras dirbti su vaikais (4,25 balo). Dažnai tai buvo sąmoningas sprendimas, tikslingai pasirenkama studijų kryptis ar iš vaikystės atsiradęs noras dirbti mokykloje.

„...nuo vaikystės buvau linkusi bendrauti su vaikais, man patiko juos prižiūrėti, globoti.“ (FGD1)

„Nors lengva nėra, bet man patinka darbas su vaikais, norėčiau ir toliau šį darbą dirbti.“ (FGD1)

„Dar daug ko nežinau, bet man patinka dirbti su vaikais.“ (FGD2)

Norą dirbti su vaikais, kaip labai svarbų minėjo ir ekspertai GI metu. Jų teigimu šią profesiją besirenkantys žmonės privalo suvokti, kad darbas bus siejamas su žmonėmis, o dažniausiai su vaikais.

„Siekiant tapti mokytoju labai svarbu jausti, ar galėsi tai daryti ateityje? Ar tau patinka darbas su vaikais? Ar apskritai tau patinka vaikai?“ (GI2)

Kitas svarbus pedagogo profesijos pasirinkimo motyvas – tai noras dirbti pagal specialybę (4,12 balo). Įgijus pedagogo specialybę suprantama, kad atsirado noras tęsti savo pasirinkimą ir ieškoti darbo pagal įgytą išsilavinimą. Vieniems tai buvo natūralus studijų tęstinumas, kiti pašaukimą atrado besimokydami aukštojoje mokykloje arba jau pradėję dirbti.

„Baigiau geografiją ir ieškodama darbo gavau pasiūlymą pavaduoti mokytoją išėjusią vaiko priežiūros atostogų. Pradžioje dirbau laikinai, bet dabar manau, kad tai mano pašaukimas.“ (FGD2)

Didelę įtaką pasirenkant pedagogo profesiją turėjo tai, kad ši specialybė yra įdomi (3,97 balo) ir suteikia galimybių tobulėti (3,87 balo). Tai, kad šis darbas neatsiejamas nuo nuolatinės saviugdros, akcentavo visi apklausos dalyviai, kitu atveju *„vaikai žinos daugiau nei tu“ (FGD1).*

„ ...pedagogo profesija yra įdomi tuo, kad nuolat viskas keičiasi.“(FGD1)

„Galbūt po 20-ties metų darbo atrodys kitaip, bet dabar galiu pasakyti, kad eidamas į darbą niekada nežinau, kas manęs laukia ...“ (FGD2)

„Būti mokytoju skatina noras dirbti įdomų, kūrybišką, nemonotonišką darbą. Šioje profesijoje nėra dviejų vienodų dienų ar pamokų.“ (G11)

Dar vienas itin svarbus veiksnys renkantis mokytojo profesiją – sėkmingai atlikta pedagoginė praktika (3,65 balo). Dažniausiai tinkamai pasirinkta mokykla, geras kolektyvas, nesudėtinga klasė praktikos metu padeda sukurti gerą požiūrį į darbą ir motyvuoja dirbti pagal specialybę.

„Baigusius aukštąją mokyklą papildomai gali motyvuoti ir paskatinti ieškoti darbo pagal specialybę sėkmingas praktikos studijų metais atlikimas.“ (G2)

„Nors galvojau po studijų ieškoti kito darbo, bet atlikusi praktiką mokykloje nusprendžiau, kad ir toliau noriu čia dirbti.“ (FGD1)

„Mano pasirinkimas atėjo studijų metais. (...) sėkmingai pasirinkau mokyklą praktikai. Viskas sekėsi labai gerai, o po praktikos mokykla pasiūlė man pasilikti.“ (FGD2)

„Studentai, dar neapsisprendę, ar nori būti mokytojais, praktikos metu susidraugauja su mokiniais ir nusprendžia, kad norėtų dirbti mokytojais.“ (G11)

Vidutiniškai svarbių veiksnių grupė yra susijusi su palankiomis galimybėmis derinti darbo ir poilsio laiką. Geros darbo sąlygos (trumpa darbo diena, ilgos atostogos) (3,26 balo),

lankstus darbo grafikas (langai tarp pamokų, kurių metu galima atlikti kitus darbus) (3,02 balo), galimybė praleisti daug laiko su šeima (2,94 balo) taip pat turi įtakos renkantis profesiją. FGD dalyviai teigė galintys per laisvas pamokas patikrinti mokinių darbus, baigti ruošti kitai pamokai ar sutvarkyti asmeninius reikalus. Kalbant apie galimybę praleisti daugiau laiko su šeima, FGD dalyvių požiūriai išsiskyrė: vieni manė, kad šis darbas leidžia daugiau laiko leisti su šeima, kiti – priešingai, dažnai jaučiasi kalti prieš savo šeimą.

„Vėliausiai 14:30 baigiu darbą. Ar daug tėvų taip anksti grįžta namo?“ (FGD2).

„Namie aš nuolat sėdžiu prie knygy, kompiuterio. Jei kalbu, tai tik apie mokyklą. Mane ji užvaldė.“ (FGD2 dalyvis).

Gerai prisiminimai apie buvusius mokytojus, išlikusi jų autoriteto įtaka – taip pat vidutiniškai svarbus veiksnys renkantis pedagogo profesiją (2,82 balo).

„Baigusi lietuvių filologiją universitete ėjau dirbti pedagoginio darbo, nes turėjau labai puikią lietuvių kalbos mokytoją.“ (GII)

Kitas vidutiniškai svarbus veiksnys – noras būti pedagogu nuo vaikystės (2,73 balo) glaudžiai susijęs su svarbiausiu pedagogo profesijos pasirinkimo veiksniu – noru dirbti su vaikais.

„Būdama maža dažnai žaisdavau mokyklą ir mokydavau jaunesnius brolius, sesutes ar tiesiog meškiukus. Vėliau tai virto tvirtu noru būti mokytoja ir lėmė pedagoginės krypties studijų pasirinkimą.“ (FG2)

Pedagogo darbo prestižas (2,54 balai), atlyginimas (2,6 balo), galimybė derinti pedagoginį darbą su kitu darbu (2,6 balo), šeimos tradicija (1,78 balo) – šiuo metu nėra pedagogo darbo pasirinkimą skatinantys motyvai.

„Materialinio atlygio motyvas yra labai svarbus, nes jauno pedagogo atlyginimas yra labai mažas. Kol neturi stažo mokytojo atlyginimas yra beveik minimumas. Aišku, priklauso nuo krūvio.“ (GII)

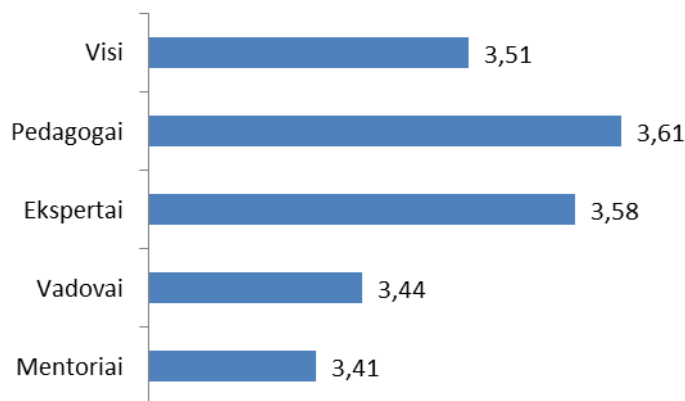
„Pagrindinė priežastis, kodėl vyrai neina dirbti mokytojais yra atlyginimas ir karjeros galimybių nebuvimas.“ (GII)

„Jaunam žmogui materialinio atlygio motyvas gali būti lemiamas veiksnys apsisprendžiant dirbti mokytoju ar ne. Jei žmogaus poreikiai yra dvigubai didesni nei jis uždirba, jis ieškos kito, geriau apmokamo darbo.“ (GI2)

2.2. Pradedančiųjų mokytojų aukštojoje mokykloje įgytas pasirengimas darbui

Dalyvių buvo prašoma bendrai įvertinti aukštojoje mokykloje įgytas žinias, gebėjimus, įgūdžius, būtinus sėkmingam pedagogo darbui. Vertinimai pateikiami skalėje nuo 1, reiškiančio, kad vertinama yra labai blogai, iki 5, reiškiančio, kad vertinama yra labai gerai.

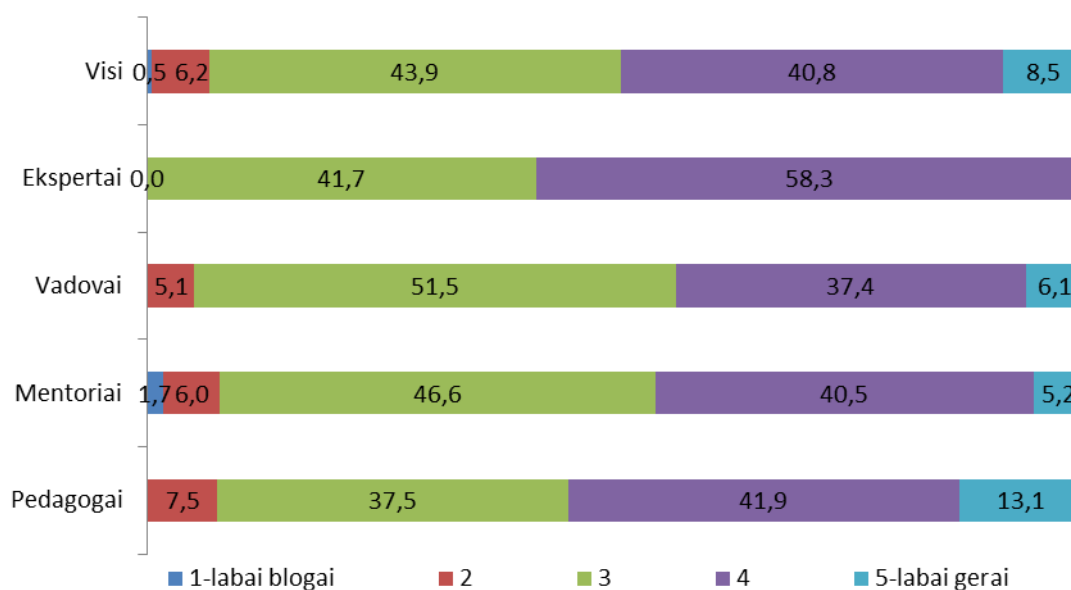
Diagrama Nr. 2. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, pasiskirstymas pagal respondento užsiėmimo pobūdį, vidutinės reikšmės

KLAUSIMAS: Kaip bendrai vertinate aukštojoje mokykloje įgytas žinias, gebėjimus, įgūdžius, būtinus sėkmingam pedagogo darbui?

Vidutiniškai visi apklaustieji aukštojoje mokykloje įgytas žinias įvertino 3,51 balo (žr. diagramą Nr. 2). Visose apklaustųjų grupėse vertinimas yra labai panašus.

Diagrama Nr. 3. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, proc.

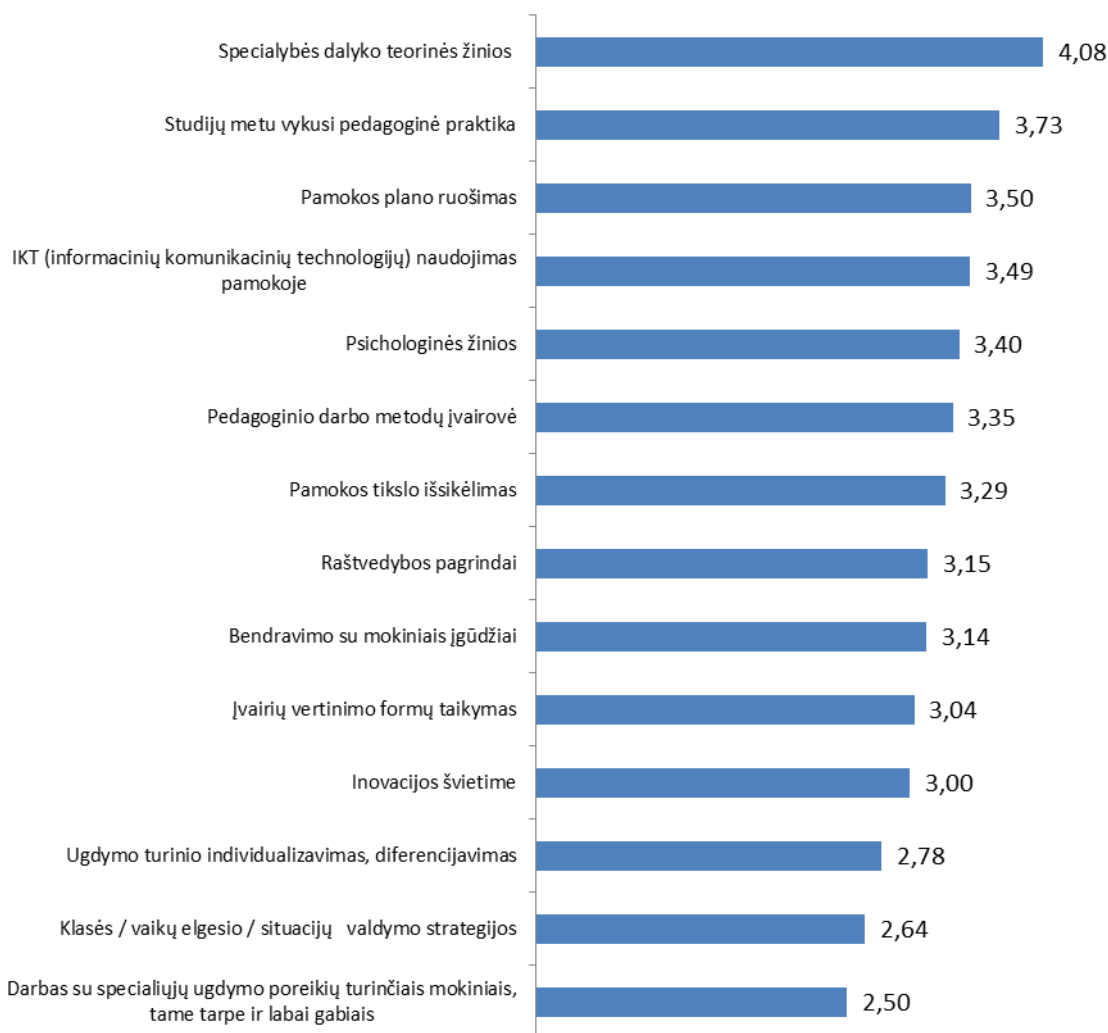

KLAUSIMAS: Kaip bendrai vertinate aukštojoje mokykloje įgytas žinias, gebėjimus, įgūdžius, būtinus sėkmingam pedagogo darbui?

Dauguma apklaustųjų (84,7 proc.) aukštojoje mokykloje įgytas žinias įvertino 3 arba 4 balais (žr. diagramą Nr. 3). 8,5 proc. apklaustųjų aukštojoje mokykloje įgytas žinias įvertino aukščiausiu balu. Ekspertų grupėje aukščiausio vertinimo nebuvo, nors jie ir yra labiausiai susiję su mokomųjų programų kūrimu ir kartais net yra pačių studentų vadovais.

Giluminių interviu ir fokusuotų grupinių diskusijų metu buvo išskirta 14 pedagoginio pasirengimo aukštojoje mokykloje veiksnių, reikšmingų vėlesniame pedagogo darbe. Buvo analizuojama, kaip pedagogai vertina aukštojoje mokykloje įgytą pasirengimą dirbti pedagoginį darbą, ką naudingiausio pedagoginiam darbui suteikia aukštoji mokykla, ko trūksta aukštųjų mokyklų programose, kaip vertinama studijų metu vykstanti praktika. Kiekybinio tyrimo metu buvo naudojama vertinimo skalė nuo 1 iki 5 (kur 1 reiškia, kad šis veiksnys buvo vertinamas blogai, gebėjimai, žinios, įgūdžiai aukštojoje mokykloje paruošiami labai blogai, 5 reiškia, kad šis veiksnys yra vertinamas labai gerai).

Diagrama Nr. 4. Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų, įgūdžių būtinų sėkmingam pedagogo darbui vertinimas, vidurkis

KLAUSIMAS: Kokį pasirengimą dirbti pedagoginį darbą Jūs įgijote aukštojoje mokykloje? Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šie gebėjimai, žinios, įgūdžiai aukštojoje mokykloje yra paruošiami labai blogai, 5 reiškia, kad jie yra paruošiami labai gerai.

Bendrai **aukščiausiai vertintos** aukštojoje mokykloje įgyjamos specialybės dalyko teorinės žinios (4,08 balo), studijų metu vykusi pedagoginė praktika (3,73 balo) ir pamokos plano ruošimas (3,5 balo). **Žemiausiai vertinami:** darbas su specialiuųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tarp jų ir labai gabiais (2,5 balo), klasės/vaikų elgesio/ situacijų valdymo strategijos (2,64 balo) ir ugdymo turinio individualizavimas / diferencijavimas (2,78 balo).

Lentelė Nr. 6. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę, vidurkis¹

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis
Specialybės dalyko teorinės žinios	4,03	4,12	4,19	3,64	4,08
Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	3,99	3,55	3,46	3,77	3,73
Pamokos plano ruošimas	3,54	3,53	3,40	3,43	3,50
IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	3,12	3,64	3,92	3,50	3,49
Psichologinės žinios	3,55	3,31	3,23	3,77	3,40
Pedagoginio darbo metodų įvairovė	3,50	3,25	3,22	3,36	3,35
Pamokos tikslo išsikėlimas	3,34	3,32	3,15	3,36	3,29
Raštvedybos pagrindai	3,18	3,12	3,16	2,92	3,15
Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	3,02	3,19	3,26	3,36	3,14
Įvairių vertinimo formų taikymas	3,03	3,04	3,05	3,23	3,04
Inovacijos švietime	2,83	3,04	3,23	3,08	3,00
Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	2,70	2,81	2,86	2,86	2,78
Klasės / vaikų elgesio / situacijų valdymo strategijos	2,52	2,66	2,79	2,86	2,64
Darbas su specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	2,57	2,40	2,51	2,46	2,50

KLAUSIMAS: Kokį pasirengimą dirbti pedagoginį darbą Jūs įgijote aukštojoje mokykloje? Kiekvieną iš toliau pateiktųjų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šie gebėjimai, žinios, įgūdžiai aukštojoje mokykloje yra paruošiami labai blogai, 5 reiškia, kad jie yra paruošiami labai gerai.

Visos tikslinės grupės geriausiai vertino studijų aukštojoje mokykloje metu įgyjamas teorines specialybės žinias (vidutiniškai 4,08 balo). Statistiškai reikšmingai aukščiau šias žinias

¹ Vidurkių skirtumų reikšmingumui testuoti buvo naudojama vieno faktoriaus dispersinė analizė (ANOVA). Grupių skirtumų reikšmingumui nustatyti pasirinktas ScheffėPostHoc kriterijus, kuris yra konservatyviausias (labiausiai linkęs į antros rūšies klaidą) reikšmingumo matavimo instrumentas. Visais atvejais naudotas 95 proc. reikšmingumo lygmuo. Ši procedūra naudota visais atvejais nustatant vidurkių skirtumų reikšmingumą tarp 3 ir daugiau respondentų grupių. Statistiškai reikšmingai aukštesni vertinimai pažymėti **raudonai**, o mažesni – mėlyna spalva.

vertino vadovai (4,19 balo), o žemiausiai – ekspertai (3,64 balo). Nors dauguma ekspertų atkreipė dėmesį, kad aukštoji mokykla suteikia gerą teorinį pagrindą, tačiau buvo akcentuojami ir tam tikri trūkumai. Taip pat švietimo ekspertai pabrėžė, kad dirbant mokykloje mokytojui pačiam reikės nuolat ieškoti naujos informacijos, papildyti įgytas žinias.

„Aukštoji mokykla suformuoja supratimą, ką reiškia būti mokytoju, suteikia gilų dalyko išmanymą ir tai yra tas karkasas, ant kurio mokytojas dirbdamas lipdys įgyjamą patirtį, žinias, kurs meistrystę“ (G11).

„Reikėtų ieškoti galimybių stiprinti teorijos ir praktikos ryšius“ (G14).

„Liūdina pastaruoju metu juntama tendencija, kad ir teorinės žinios yra nepakankamos tiek praktikos, tiek būsimo darbo tinkamam atlikimui“ (G12).

„Mokytojui labai svarbu gebėjimas mokytis visą gyvenimą, stiprus atsakomybės jausmas, stiprios vertybės, tolerancija, nuolatinis savo asmenybės ugdymas“ (G15).

Antroje vietoje pagal bendrą vertinimą yra studijų metu vykusi praktika (bendras vertinimas 3,73 balo). Studijų metu vykusią praktiką aukščiausiai vertino pradedantieji pedagogai (3,99 balo), žemiausiai – vadovai (3,46 balo). Giluminių interviu metu švietimo ekspertai teigiamai vertino tai, kad šiuo metu yra padidintas pedagoginei praktikai skirtų valandų skaičius, tačiau kartu akcentavo, jog praktikos vis dar yra per mažai ir praktikantų funkcijos galėtų būti platesnės. Taip pat kalbėdami apie praktiką, informantai atkreipė dėmesį į pačių studentų atsakomybės stoką ir lengvabūdiškumą.

„Tai, kad studentams yra sunku įgyti praktinių žinių – labai didelė problema, pedagoginės praktikos svoris yra per mažas.“ (G11).

„Šiuo metu taikomas praktikos modelis yra tinkamas, logiškas, tačiau galėtų kisti stebėjimo dalis, jos metu galėtų būti aktyvesnės praktikanto funkcijos, kad jis ne tik stebėtų, bet ir atliktų kokias nors pedagogo užduotis, tarkime, pažintų mokinius, t.y. būtų aktyvus, o ne pasyvus stebėtojas.“ (G15)

„Praktikantai ateidami į mokyklą atlikti praktikos užduotis ne visada aiškiai žino, kaip reikės atsiskaityti, jiems trūksta instrukcijų.“ (G12)

„...kitur prašoma ateiti praktikai besibaigiant gauti parašą, o visą praktikos laiką nesimaišyti po kojomis.“ (G12)

*„Ne vienas ir ne du studentai klausia, ar galima kaip nors paprasčiau atlikti praktiką.“
(GI3)*

Giluminių interviu metu buvo iškelta mentorių problema. Švietimo ekspertai sutarė, kad pedagoginė praktika yra labai naudinga, jei ji tinkamai atliekama, o tam studentas privalo turėti jį kuruojantį mokytoją – mentorių. Pašnekovai teigė, kad mentoriai neabejotinai reikalingi, tačiau oficialaus statuso nebuvimas ir per dideli krūviai trukdo mokytojams noriai imtis šios veiklos. Kaip atskira problema buvo įvardyta ir tai, kad nėra bendros mentorių rengimo sistemos. Tiesa, kalbinti švietimo ekspertai nebuvo vieningi mentorystės apmokėjimo klausimu: vieni teigė, kad ši veikla turėtų būti apmokama aukštųjų mokyklų arba pačios mokyklos lėšomis, kiti buvo įsitikinę, kad mentorystė negali būti atlygintina – „...tai turi būti darbas atliekamas „iš dūšios“, o ne dėl pinigų“.(GI2),,...pagrindinė pridėtinė vertė, kurią gauna mentorius, teikdamas pagalbą mažiau patyrusiam pedagogui – galimybė mokytis pačiam (GII). Taip pat, ekspertų nuomone, mentoriams turėtų būti suteikiamai kvalifikaciniai balai.

„Mentoriaus vaidmuo studento praktikoje yra labai svarbus. Deja, mentorystės statuso nebuvimas trukdo, mokytojai nenoriai imasi tos veiklos.“ (GI5)

„Atėjusiam į praktiką studentui turėtų būti priskiriamas to paties dalyko ir aukštesnės kvalifikacijos mokytojas, deja, tai ne visada pavyksta.“ (GI2)

„Specialus mentorių parengimas būtų privalumas. Tuo galėtų užsiimti kvalifikacijos kėlimo centrai, aukštosios mokyklos.“(GI2)

„Pakaktų visai nedaug, kad problema būtų išspręsta. Reikėtų mentoriams pridėti balų atestuojantis, aiškiai įvardyti jų funkcijas, išskirti mentorystės darbo valandas.“(GI5)

*„Jei mokytojas turi daugiau nei 20 kontaktinių pamokų, jis neturi laiko būti mentoriumi.“
(GII)*

Gebėjimas parengti pamokos planą bendrai įvertintas 3,5 balo, trečias aukščiausiai vertintas veiksnys. Pradedantieji pedagogai ir mentoriai šį gebėjimą įvertino labai panašiai (atitinkamai 3,54 ir 3,53 balo). Kiek žemiau įvertino ekspertai ir vadovai (atitinkamai 3,43 ir 3,4 balo), akcentuodami, kad tam yra skiriama per mažai dėmesio: „vieno pamokos plano per metus parengimas yra akivaizdžiai per mažai įgūdžiams susiformuoti“ (GI2).

Nors bendras informacinių komunikacinių technologijų (IKT) naudojimo pamokoje vertinimo balas yra gana aukštas (3,49), pradedantieji pedagogai statistiškai reikšmingai žemiau (3,12 balo), lyginant su mokyklų vadovais (3,92 balo), vertino pasirengimą naudoti IKT pamokoje. Ekspertai akcentavo IKT naudojimo pamokoje svarbą ir reikšmę ugdymo turinio individualizavimui.

„Mokytojas turi gebėti pats susikurti ne tik popierinę, bet ir interaktyvią pamoką, pasinaudodamas IKT priemonėmis. Pedagogas turi gebėti daryti tai savarankiškai ir kūrybiškai, ne tik naudoti jau sukurtus produktus, nes kitaip nebus ugdymo individualizavimo.“(GI5)

Nors lyginant kitų veiksmų vertinimus tarp tikslinių grupių statistiškai reikšmingų skirtumų nepastebėta, toliau pateikiami aukščiausi ir žemiausi kiekvieno veiksmo vertinimai.

Aukštojoje mokykloje įgyjamas psichologines žinias žemiausiai vertino vadovai (3,23 balo), aukščiausiai – ekspertai (3,77 balo).

Gebėjimą taikyti įvairius pedagoginio darbo metodus žemiausiai vertino vadovai (3,22 balo), aukščiausiai įvertino pedagogai (3,5 balo).

Gebėjimą išsikelti pamokos tikslą vadovai vertino žemiausiai (3,15 balo), o ekspertai vertino geriausiai (3,36 balo).

Žemiausiai raštvedybos gebėjimus vertino ekspertai (2,92 balo), aukščiausiai - pradedantieji pedagogai(3,18 balo).

Bendravimo su mokiniais įgūdžius pedagogai vertino žemiausiai (3,02 balo), o ekspertai aukščiausiai (3,36 balo).

Įvairių vertinimo formų taikymą žemiausiai vertino pradedantieji pedagogai (3,03 balo), o aukščiausiai - ekspertai (3,23 balo).

Inovacijų išmanymą švietime žemiausiai vertino pradedantieji pedagogai (2,83 balo), aukščiausiai – vadovai (3,23 balo). Giluminių interviu metu ekspertai itin akcentavo inovacijų svarbą mokyklai ir ugdymo procesui.

„Kai į mokyklą ateina žinantys inovacijas, naujas teorijas, mąstantys jauni pedagogai, tai naudinga ir mokyklai“ (GI5).

„Pedagogams aukštoji mokykla atneša inovacijas, naujausias žinias, tai, ko pats mokytojas galbūt nesusirenka. Reikėtų, kad visi dėstytojai, nesvarbu, kokį dalyką jie dėsto, žinotų visas naujas ugdymo tendencijas, nes kartais dėstytojai apsiriboja savo dalyko žinojimu“ (GI5).

„Mokinių vertinimas, naujų inovatyvių vertinimo formų taikymas – viena iš daugiausiai sunkumų keliančių pedagoginio darbo sričių tik pradėjusiam dirbti pedagogui“ (GI5).

Iš 14 apklausoje tirtų veiksmų bendrai žemiausiai vertinamas pasirengimas dirbti su specialiujų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tarp jų ir labai gabiais. Pradedantieji pedagogai šioje srityje savo pasirengimą vertino kiek geriau (2,57 balo) nei kitų tikslinių grupių atstovai.

„Pedagogams trūksta žinių apie darbą su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais vaikais. Dabar dažnai galvojama, kad su šiais vaikais turi dirbti tik švietimo pagalbos specialistai“ (GI5).

Kitos dvi prasčiausiai įvertintos sritys buvo klasės /vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijų išmanymas (2,64 balo) ir ugdymo turinio individualizavimas/diferencijavimas (2,78 balo). Abiejose šiose srityse pradedančiųjų pedagogų vertinimas buvo žemiausias. Akivaizdu, kad šiose srityse, pedagogai jaučia pasirengimo stygių. Tai, kad ši sritis vis dar yra iššūkis programų rengėjams, pripažino ir ekspertai giluminių interviu metu. Jie taip pat išsakė nuomonę, kad pasirengimo valdyti klasę stoka yra susijusi su per trumpa ar ne visada kokybiška pedagogine praktika.

„Labai svarbu parengti pedagogą vaikų elgesio, įvairių situacijų valdymui. Ir pas mus, ir užsienyje vis dar ieškoma strategijų, kaip tai daryti rezultatyviai“ (GI5).

„Reikėtų, kad studentas praktiką atliktų skirtingos socialinės, ekonominės aplinkos mokyklose. Tuomet studentai išsiugdytų skirtingus elgesio modelius įvairiose situacijose“ (GII)

2.3. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradedantys jauni pedagogai

Toliau buvo klausiama, su kokiomis problemomis susiduria jauni pedagogai pradėję dirbti pedagoginį darbą. Bendrai, respondentų nuomone, daugiausiai sunkumų pradedantiesiems jauniems pedagogams sukelia mokinių motyvacijos trūkumas (3,88 balo iš 5 galimų), didelė atsakomybė (3,86 balo) bei menkas švietimo sistemos finansavimas (3,85 balo) (žr. diagramą Nr. 5).

Diagrama Nr. 5. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradedantys jauni pedagogai, vidurkis

KLAUSIMAS: Toliau yra keletas klausimų apie tai, su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria darbinę karjerą pradantys jauni pedagogai. Nurodykite, kiek, Jūsų nuomone, kiekviena iš jų yra aktuali, svarbi ir spręstina norint padėti pradedantiems pedagoginį darbą. Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad ši problema yra mažai svarbi, neaktuali, 5 reiškia, kad tai labai svarbi ir aktuali problema, reikalaujanti skubaus sprendimo.

Lentelė Nr. 7. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradantys jauni pedagogai, pasiskirstymas pagal tikslinę grupę

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis
Mokinių motyvacijos trūkumas	4,08	3,75	3,73	3,71	3,88
Didelė atsakomybė	3,77	3,91	4,05	3,08	3,86
Menkas švietimo sistemos finansavimas	3,95	3,85	3,69	3,71	3,85
Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	3,85	3,86	3,66	4,43	3,83
Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	3,53	3,91	3,9	4,38	3,77
Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	3,41	3,8	3,79	4,14	3,65
Klasės valdymo metodų neturėjimas	3,19	3,76	4,01	3,93	3,6
Mokinių nepagarba mokytojams	3,52	3,4	3,5	3,64	3,48
Realaus mentoriaus / kuratoriaus nebuvimas	3,23	3,64	3,47	3,79	3,43
Didelis dokumentacijos kiekis	3,41	3,6	3,08	3,64	3,39
Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	3,08	3,29	3,52	3,92	3,28
Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	3,64	3,17	2,88	2,71	3,28
Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	3,18	3,25	3,41	3,71	3,28
Menkos karjeros galimybės	3,2	3,41	3,05	3,64	3,24
Nėra būtinų priemonių darbui	3,3	3,02	2,93	3,07	3,12
„Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	2,72	3,43	3,3	3,5	3,11
Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	2,87	3,25	2,89	3	2,99

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis
Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	3,01	2,82	2,68	3,08	2,87
Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	2,96	2,73	2,83	3,17	2,87
Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	2,55	3,04	3,15	2,86	2,86
Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	2,71	2,88	2,96	3,45	2,84
Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	2,93	2,74	2,72	3	2,83
Nuolatinė administracijos kontrolė	2,64	2,75	2,68	2,42	2,67
Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	2,58	2,73	2,39	2,3	2,57

KLAUSIMAS: Toliau yra keletas klausimų apie tai, su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria darbinę karjerą pradantys jauni pedagogai. Nurodykite, kiek, Jūsų nuomone, kiekviena iš jų yra aktuali, svarbi ir spręstina norint padėti pradedantiems pedagoginį darbą. Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad ši problema yra mažai svarbi, neaktuali, 5 reiškia, kad tai labai svarbi ir aktuali problema, reikalaujanti skubaus sprendimo.

Daugiausiai sunkumų, respondentų nuomone, yra susiję su mokinių motyvacijos stoka (3,88 balo). Reikšmingesnė ši problema atrodo patiems pedagogams (4,08 balo). FGD dalyviai irgi minėjo, kad sunkiai sekasi sudominti mokinius dėstomu dalyku, o tėvų nuostatos taip pat dažnai nėra palankios pedagogų atžvilgiu: „...tėvai dažnai sako, kad mano vaikas yra nuostabus ir tai aš kalta, nes nesugebu jo sudominti“ (FGD2).

FGD metu buvo pabrėžta, kad vaikų motyvacijai turi įtakos jų amžius. Kuo vyresni mokiniai, tuo sunkiau sekasi juos sudominti dėstomu dalyku. „Tenka pasitelkti vis įmantresnius metodus norint sudominti mokinius, ir tai kelia sunkumų jau ne tik pradedantiems mokytojams, bet ir didesnę patirtį turintiems pedagogams“ (GI4.)

Kita labai aktuali problema - mokytojams tenkanti didelė atsakomybė (3,86 balo). Kiek mažiau šią problemą sureikšmino tik ekspertai (3,08 balo), o vis ilgiau pedagoginį darbą dirbantys mokytojai, tai akcentuoja dažniau. Taip gali būti todėl, kad pirmaisiais darbo metais pradedantiems dirbti mokytojams leidžiama dirbti mažesniu krūviu, nepaskiriamos auklėjamosios

klasės, paskiriamos klasės, nekeliančios didelių sunkumų ir pan. Vėliau, mokytojui padirbėjus metus ar du, palaipsniui stengiamasi suteikti daugiau atsakomybės.

Menkas švietimo sistemos finansavimas (3,85 balo) ir nestabilumas švietimo sistemoje (3,83 balo) yra kitos dvi tarpusavyje glaudžiai susijusios ir respondentų dažnai problemiškomis įvardijamos sritys. Tačiau jei menką švietimo sistemos finansavimą vienodai akcentavo visų tikslinių grupių atstovai, tai nestabilumą švietimo sistemoje kaip aktualią probleminę sritį, labiau pabrėžė ekspertai (4,43 balo).

Kitos dvi, respondentų nuomone, aktualios sritys yra darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymo poreikių (3,77 balo) ir problemos, kylančios dirbant su skirtingo lygio mokiniais (3,65 balo). Tai pabrėžė ir FGD dalyviai, sakydami, kad aukštojoje mokykloje nebuvo pakankamai dėmesio skiriama metodų dėstymui, kurie palengvintų darbą su specialiųjų poreikių vaikais. Informantų nuomone, pedagogams stinga informacijos, kaip dirbti ir su rizikos grupės šeimų vaikais bei gabiais vaikais. Darbui su šiais vaikais praverstų tiek papildomos psichologinės žinios, tiek konkretūs metodiniai dalykai. Tiesa, informantai taip pat minėjo, kad ši problema dažnai sprendžiama pačių mokyklų administracijų, pradedantiesiems pedagogams neskiriant klasių, kuriose yra tokie mokiniai. Respondentų nuomone, kuo pedagogo kvalifikacija aukštesnė, tuo daugiau specialistas būna įsigilinęs į specifinius dalykus. Per eilę darbo metų atsiranda tam tikra „specializacija“ – t.y. vieni pedagogai sėkmingiau dirba su gabiais mokiniais, kiti sėkmingai ruošia mokinius olimpiadoms, dar kiti moko dalyvauti jaunimą debatuose ir pan. *„Yra pedagogų, kurie greičiau nei kiti moka atrasti kalbą su sunkiais vaikais, su kuriais niekas nesusitvarko, arba su intelekto ar raidos sutrikimų turinčiais vaikais.“ (GI2).*

Tiek FGD, tiek kiekybinio tyrimo metu paaiškėjo, kad daug sunkumų mokytojams kelia realių klasės valdymo metodų neturėjimas (3,60 balo). Pasak FGD dalyvių, su klasės valdymu yra susijęs ir pagarbos mokytojui neturėjimas (3,48 balo) - sunkiai valdomi tie mokiniai, kurių pagarba mokytojui nėra pakankama.

„Mūsų laikais mes buvom įžūlus, bet taip, kaip dabar elgiasi mokiniai, tai viršija visas protu suvokiamas ribas“ (FGD 2).

„Mokinys pamokos metu nepatenkintas, pavyzdžiui, namų darbų gausa, gali „pasiųsti“ mokytoją vartodamas rusiškus keiksmazodžius, o tu kaip mokytojas negali nieko padaryti...“ (FGD 1).

Aukščiau paminėtas problemas, respondentų nuomone, galėtų padėti spręsti realus mentorius arba pradedančiojo mokytojo kuratorius. Pastarųjų nebuvimas yra vertinamas kaip

pakankamai reikšminga problema pradedantiesiems mokytojams (3,43 balo). Visose keturiuose tikslinėse grupėse šios srities vertinamai yra panašūs.

„Jauniems „jūra iki kelių“... Aš pati atsimenu, kai buvau jauna. Atrodė, kad viską žinau ir nėra ko mokytis. Dabar, po keliolikos metų praktikos, suvokiū, kad daug ko vis dar nežinau.“ (GI 1).

Kita probleminė sritis - didelis dokumentacijos kiekis (3,39 balo). FGD dalyviai skundėsi, kad elektroninių dienynų atsiradimas vietoj to, kad palengvintų mokytojo darbą, tik pridėjo papildomos veiklos. Pradedantieji mokytojai teigė, kad kartu su elektroniniu dienynu, administracija reikalauja pildyti ir įprastinius popierinius žurnalus. Kai kurie mokytojai, neturėdami klasėje nei kompiuterio, nei popierinio žurnalo, priversti užvesti dar vieną „asmeninį žurnaliuką“, kur žymisi mokinių pažymius, lankomumą ir pan. Vėliau, aišku, viską privalo pakartoti klasės žurnale ir internetiniame dienyne. Be to, *„...auklėjamosios klasės turėjimas dažnai gąsdina jaunuosius pedagogus, nes su tuo yra susijęs papildomas popierinis darbas“ (FGD 2).*

Mažiau problemiška sritis yra bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį (3,28 balo). FGD dalyviai pastebėjo, kad nors vyresni mokytojai nėra nusiteikę klausti, kokios pagalbos reikia jaunam mokytojui, bet *„jei klausai pats, tai paprastai neatsisako padėti. Reikia tiesiog pačiam ieškoti. Jei nesikreipi, reiškia, viskas tau aišku.“ (FGD 2).*

Bendrai naujų vadovėlių trūkumas vertinamas kaip vidutiniškai aktuali problema (3,28 balo), nors pradedantiesiems mokytojams tai yra ženkliai aktualiau (3,64 balo), nei kitų grupių atstovams. *„Dažnai rimti konfliktai kyla dėl to, kad jaunieji pedagogai nepasidalina vadovėliais.“ (GI 3.)*

Kiti, vidutiniškai aktualūs dalykai, yra grįžtamojo ryšio su aukštąją mokykla nebuvimas (3,28 balo), karjeros galimybių nebuvimas (3,24 balo), priemonių darbui trūkumas (3,12 balo), „sunkių“ auklėjamųjų klasių paskyrimas pradedantiesiems pedagogams (3,11 balo).

Sąlyginai prie „mažiausiai problemišku“ sričių būtų galima priskirti pradedantiesiems mokytojams tenkantį didelį darbo krūvį (2,99 balo), nesveiką konkurenciją tarp mokytojų (2,87 balo), faktą, kad nepripažįstamos kompetencijos, įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje (2,87 balo), darbą su įvairaus amžiaus grupėmis (2,86 balo), mokyklos administracijos abejingumą jaunojo mokytojo atžvilgiu (2,84 balo), situaciją, kai darbo metu yra nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus (2,83 balo), nuolatinę administracijos kontrolę (2,67 balo) ir nepalankų darbo valandų išdėstymą (2,57 balo).

2.4. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo poreikis

Giluminių interviu metu informantai pažymėjo, kad mokytojas turi mokytis visą gyvenimą ir nuolat tobulinti savo kvalifikaciją bei gilinti kompetencijas.

„Kelias nuo mokytojo mokymosi iki mokinio žinių pagerinimo ir tikslingo metodų pritaikymo yra gana ilgas. Mokytojas tobulėti turi visą gyvenimą ir nuolat kelti savo kvalifikaciją. Kita vertus, tai, kad išklauso seminarą ar paskaitą dar nereiškia, kad pagerino kvalifikaciją. Reikia užduoti sau klausimą „Kiek mano kvalifikacijos tobulinimas bus naudingas mokiniui?“. Mokytojas nuo įgytų žinių iki jų pritaikymo turi nueiti ilgą kelią...“ (GI2)

„Jaunas mokytojas baigęs universitetą dar neturi visų kompetencijų. Dirbant išaiškėja nauji iššūkiai, problemos, tad nuolatinis kompetencijų tobulinimas labai svarbus karjerai, meistriškumui.“ (GI5).

„Nuolatinis profesinių kompetencijų tobulinimas yra labai svarbus mokytojo darbo pradžiai ir jo tolesnei karjerai. Ne tik konkretaus dalyko turinio išmanymas užtikrina sėkmingą darbą klasėje. Mokytojas taip pat turi išmanyti mokymo strategijas ir tinkamai jas taikyti, nuolat tobulinti planavimo ir mokymo įgūdžius, gebėti valdyti klasę, motyvuoti mokinius, tinkamai vertinti jų pažangą ir pasiekimus... Visi šie veiksniai yra susiję ir jų sąveika padeda veiksmingesniam mokymui(si), todėl profesines kompetencijas reikia nuolat tobulinti. Tačiau nemanau, kad reikėtų tampriai sieti kvalifikacijos ir kompetencijos sąvokas. Kvalifikacijos įgijimas nebūtinai reiškia profesinės kompetencijos turėjimą.“ (GI4)

Norint išsiaiškinti pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi ir karjeros planavimo poreikius, remiantis giluminiais interviu ir diskusijomis fokusuotose grupėse, buvo išskirta 19 veiksnių, turinčių reikšmės kvalifikacijos tobulinimui ir karjeros planavimui. Kiekybinės apklausos metu respondantai buvo prašomi 5 balų skalėje (kur 1 reiškia, kad veiksnys yra mažai svarbus, neaktualus, 5 - kad tai yra labai svarbu ir aktualu) įvertinti kiekvieną iš šių 19 veiksnių pagal svarbą pradedantiesiems pedagogams.

Diagrama Nr. 6. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai, vidurkis

KLAUSIMAS: Toliau keletas klausimų apie pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikius ir karjeros planavimą. Įvertinkite kiekvieną iš šių aspektų, kiek jie yra svarbūs pradedantiems pedagogams. Vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šis aspektas yra mažai svarbus, neaktualus, 5 reiškia, kad tai labai svarbu ir aktualu keliant pradedančiųjų pedagogų kvalifikaciją.

Gauti rezultatai rodo, kad, respondentų nuomone, svarbiausias kvalifikacijos tobulinimo būdas – patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas savo mokykloje (4,4 balo) (žr. diagramą Nr. 6). Taip pat svarbiais veiksniais pedagogai laiko nemokamus kvalifikacijos tobulinimo renginius bei darbo su mokiniais metodų praktinį demonstravimą (abu po 4,27 balo).

Lentelė Nr. 8. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę, vidurkis

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis
Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	4,21	4,45	4,63	4,57	4,4
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	4,16	4,27	4,44	4,5	4,27
Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	4,56	4,17	4,01	3,38	4,27
Sisteminis dalijimasis gerąja patirtimi	4,31	4,22	4,13	4,64	4,25
Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	4,35	4,11	3,88	4,42	4,16
Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	3,99	4,23	4,35	3,71	4,14
Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	4,1	4,17	4,03	4,64	4,12
Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	4,09	4,18	3,87	4,21	4,07
Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	3,87	4,12	4,31	4,14	4,06
Mentoriaus pagalba	3,75	4,32	4,15	4,29	4,04
Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	3,95	4,03	3,94	3,57	3,96
Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	3,65	4,04	4,35	3,64	3,94
Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	3,75	4,03	4,08	4	3,92
Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	3,81	3,86	4,1	4,29	3,91
Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	4,03	3,84	3,73	3,71	3,89
Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	3,53	3,54	3,57	3,83	3,55
Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo	3,44	3,64	3,38	4,17	3,51

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis	Vidurkis
konsultantas					
Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	3,59	3,34	2,91	3,14	3,33
Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	3,39	3,26	3,2	4,2	3,32

KLAUSIMAS: Toliau keletas klausimų apie pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir karjeros planavimą. Įvertinkite kiekvieną iš šių aspektų, kiek jie yra svarbūs pradedantiems pedagogams. Vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šis aspektas yra mažai svarbus, neaktualus, 5 reiškia, kad tai labai svarbu ir aktualu keliant pradedančiųjų pedagogų kvalifikaciją.

Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimą savo mokykloje kaip pradedančiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo būdą svarbiausiu laikė mokyklų vadovai, jų vertinimuose šis būdas pirmoje vietoje (4,63 balo). Jų nuomonė šiek tiek skyrėsi nuo pradedančiųjų mokytojų, kurie šį patirties įgijimo būdą įvertino taip pat kaip svarbų (4,21 balo), tačiau jų vertinimo skalėje jis buvo ketvirtoje vietoje. Giluminių interviu metu informantai teigė, kad mokyklose nuolat vyksta pedagogų veiklų stebėjimas ir aptarimas.

„Pamokų stebėjimas mokykloje vyksta nuolatos. Administracija iš anksto suderina laiką ir pamoką, į kurią gali ateiti. Be to, mokykloje sudaromi pamokų stebėjimo grafikai. Į tokias pamokas gali ateiti ne tik administracija, bet ir mokytojai.“ (GI2)

„Kvalifikacijos tobulinimui labai svarbu kolegų veiklos stebėjimas ir aptarimas.“(GI1)

„Daugelis mokytojų noriai dalyvauja tokiose veiklose. Po stebėjimų ir (arba) kitų veiklų būtina organizuoti aptarimus – išsiaiškinti, ko konkrečiai išmokta, kas pritaikoma, ką reikia daryti kitaip...“ (GI4)

Antroje vietoje pagal svarbą - darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas. Ekspertai šį būdą vertino kaip vieną svarbiausių (jų vertinimuose tai yra ketvirta vieta - 4,50 balo), o pradedantieji pedagogai kaip šiek mažiau svarbų (jų skalėje penkta vieta - 4,16 balo).

Trečioje vietoje pagal svarbą – nemokami kvalifikacijos tobulinimo renginiai. Šis būdas yra svarbiausias pradedantiesiems pedagogams (pirma vieta jų vertinimų skalėje - 4,56 balo). Ekspertų nuomone, šis būdas ne toks svarbus (3,38 balo) ir jų vertinimas statistiškai reikšmingai skyrėsi nuo pradedančiųjų pedagogų ir mentorių (4,17 balo) vertinimo. Verta atkreipti dėmesį, kad šis būdas pagal svarbą nepateko į vadovų, mentorių ir ekspertų svarbiausių kvalifikacijos tobulinimo būdų penketukus. Giluminio interviu metu ekspertai teigė, kad nemokamų kursų yra nemažai, ir mokytojai į juos yra išleidžiami. Taip pat ekspertai išskyrė ir kitas lengvai prieinamas ir nemokamas kvalifikacijos tobulinimo formas.

„Mano mokykloje mokytojai mokymus gali rinktis patys. Šiuo metu yra siūloma daug nemokamų kursų, į kuriuos mokytojai yra išleidžiami, jei tik to pageidauja.“ (G12)

„Kvalifikacijos tobulinimui tinka visos formos, kur jauni ir patyrę pedagogai gali kartu diskutuoti ir keistis patirtimi, tarkime, dalyvavimas projektuose, inovacijų diegimai, problemų sprendimas grupėse – tai yra pats realiausias mokymasis.“ (G15)

Ketvirtoje vietoje pagal svarbą – sistemingas dalijimasis gerąja patirtimi. Labai svarbiu šį būdą laiko ekspertai (pirma vieta jų skalėje - 4,64 balo). Informantai giluminių interviu metu taip pat pažymėjo, kad dalijimasis savo patirtimi yra labai svarbus.

„Kolegialus pasidalijimas informacija, žiniomis yra labai svarbus. Tos pačios mokyklos mokytojai kai kuriais klausimais gali būti geriausi patarėjai.“ (G12)

„Manyčiau, geriau nei kvalifikacijos tobulinimo stovyklos būtų periodiškai vykstantys metodiniai susibūrimai, dalijimosi patirtimi suėjimai, kuomet susirenka ir patyrę, ir jauni pedagogai, aptaria rūpimus klausimus, karštas problemas.“ (G15)

„Būtų gerai, kad pradedantieji pedagogai periodiškai rinktųsi visus pirmus metus ilgam neatsiplėsdami nuo darbo ir aptartų svarbiausius klausimus, juos išdiskutuotų. Čia galėtų kaip moderatoriai prisijungti ir dėstytojai. Manau, tai būtų labai efektyvu.“ (G15)

Penktoje vietoje pagal bendrą svarbą atsidūrusius kvalifikacijos tobulinimo kursus, apmokamus iš mokinio krepšelio lėšų, pradedantieji pedagogai laiko gana svarbiu kvalifikacijos tobulinimo būdu (antra vieta ir 4,35 balo), mažiausiai svarbiu šį būdą laiko mokyklų vadovai (3,88 balo).

Giluminių interviu metu informantai atkreipė dėmesį, kad dalyvavimas mokamuose kvalifikacijos tobulinimo renginiuose (kursuose, seminaruose) dar negarantuoja mokytojo

tobulėjimo. Taip pat ekspertai teigė pastebintys tendenciją, kad į mokamus renginius dažniau siunčiami patyrę mokytojai.

„Mokytojas turi nuolat tobulėti, bet tai nereiškia, kad jis turi lankyti seminarus. Mokytojas turi teisę 5 dienas per metus dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Bet tai nebūtinai bus naudinga. Tai priklauso nuo žmogaus. Gal vienam bus naudingiau perskaityti naują knygą ir ją aptarti su kolegomis. Arba, pavyzdžiui, mokyklinių egzaminų taisymai. Tai labai puiki praktika - dirbant su kolegomis tuo pačiu diskutuojama apie problemas.“ (G11)

„Pastebiu negerą tendenciją, kad į renginius, ypač kai apmokama iš mokinio krepšelio, siunčiami ar vyksta labiau patyrę mokytojai, nes jie lyg ir duoda daugiau naudos mokyklai, o jauni kaip ir pamirštami...“ (G15)

Tai, kad pradedantiesiems mokytojams po pirmųjų darbo metų būtų teikiamos vadovų, mentorių rekomendacijos, įvertinus jų darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus, kaip svarbų veiksnį vertino vadovai (4,35 balo). Pastarųjų nuomonė statistiškai reikšmingai skyrėsi nuo ekspertų vertinimo, kuris buvo gerokai žemesnis (3,71 balo).

Respondentai giluminių interviu metu nepritarė rekomendacijų toliau dirbti ar nedirbti šį darbą teikimui vienerius metus atidirbusiems mokytojams.

„Nemanau, kad nerengianti institucija galėtų teikti tokią rekomendaciją. Juk parengia dirbti universitetas, tad nemanau, kad vėliau rekomendaciją dirbti galėtų teikti kokia nors taryba ar komitetas. O jei nesuteiks, tai reikš, kad kvestionuojamas mokytojo parengimas? Mokytojų problemos tai išspręsti nepadės, tik dar labiau ją komplikuos. Sukels labai daug mokytojų pasipriešinimo. Būtų labai daug pedagogų praradimo. Kokie turi būti rekomendaciją teikiantys žmonės, kad per metus jie viską pamatytų ir teisingai įvertinų? Juk universitetas įvertina visų studijų metų rezultatus. Gali atsirasti ir neobjektyvumo, ir suinteresuotumo...“ (G15)

„Manau, kad po pirmųjų darbo metų tokių rekomendacijų teikti dar nereikia. Jei mokytojas turi sunkumų, tačiau po pirmųjų darbo metų nori ir toliau dirbti mokykloje, turi būti išsiaiškunami jo poreikiai ir jam teikiama įvairiapusė pagalba.“ (G14)

„Mokytojo kvalifikacijos suteikimas po pirmųjų metų darbo yra be galo slidus dalykas. Būna atvejų, kai mokytojas naujokas yra žeminamas ir žlugdomas psichologiškai, tokiu būdu praranda pasitikėjimą savo kompetencija, o mokytojas kuratorius gauna neapsakomą

valdžią ir galią. Vis tik jei atsitiktų taip, kad mokytojo kvalifikacija būtų suteikiama po metų, ją turėtų suteikti kitos institucijos, jokių būdu ne mentorius. Bet tai tikrai nėra būtina.“ (GI2).

Specialių kursų pradedantiesiems pedagogams organizavimą labai svarbiu laiko ekspertai (antra vieta - 4,64 balo). Patys pedagogai šį būdą laiko taip pat gana svarbiu (šešta vieta jų vertinimuose - 4,10 balo).

Giluminių interviu metu vieni informantai pritarė, kad pradedantiesiems mokytojams galėtų būti specialūs kvalifikacijos renginiai, kiti gi pabrėžė, kad reikėtų orientuotis ne į amžių ar darbo stažą, o į patiriamus sunkumus, aktualias problemas, tokias kaip mokymosi metodai, mokinių vertinimas, darbas su socialinės atskirties ar elgesio problemų turinčiais mokiniais.

„Manau, kad dalis kvalifikacijos tobulinimo programų galėtų būti diferencijuojamos, pavyzdžiui, pradedantiesiems mokytojams. Labiausiai aktualios turėtų būti tos temos, kur mokytojas patiria daugiausiai sunkumų savo praktinėje veikloje.“ (GI4)

„Kvalifikacijos tobulinimo programų nediferencijuočiau pagal amžių ar stažą. Manau, programas reikia rengti pagal tai, su kokiomis problemomis susiduria mokytojai, kad tai būtų kryptingos programos, o mokytojas pats jas pasirinktų pagal savo matymą ir problemas.“ (GI5)

„Jaunam žmogui labai sunku suprasti, ko jis dar nemoka. Būtų geriau, kad žmogus galėtų pats pasirinkti, kur dalyvauti. Dabar jauniems pedagogams nėra iš ko pasirinkti. Jaunų pedagogų yra nedaug, tad pasiūlyti jiems specialų seminarą yra labai didelė prabanga. Jeigu būtų mokymai jauniems žmonėms, būtų gerai.“ (GI1)

„Kursai turėtų būti skirstomi pagal mokytojų stažą, kvalifikaciją. Patyręs pedagogas neturės ką veikti su pradedančiaisiais, nors yra temų kur tinka visiems.“ (GI3)

Metodinio būrelio pagalbą pradedančiajam pedagogui kaip svarbią priemonę įvardijo vadovai (4,31 balo), o pradedantieji pedagogai šiam būdai teikė mažiau svarbos (3,87 balo).

Giluminių interviu metu švietimo ekspertai teigė, kad bet koks kolegialus patirties perėmimas (metodinių grupių veikla, pamokų ir kitų veiklų stebėjimas, konsultavimasis) yra labai efektyvus būdas tobulinant mokytojo kvalifikaciją ir kompetencijas.

Mentoriaus pagalbą svarbiu veiksmu tobulinant pradedančiojo pedagogo kvalifikaciją laiko mentoriai (4,32 balo) ir mokytojai ekspertai (4,29 balo), o pradedantiesiems pedagogams tai vidutiniškai svarbu (3,75).

Giluminių interviu metu respondentai teigė, kad mentorystė –labai svarbus veiksnys tobulinant pradedančiojo pedagogo kvalifikaciją, tačiau tikros mentorystės kultūra mūsų mokyklose dar nesusiformavusi.

„Jei mentorystė yra tinkama, tai labai efektyvu“.(GI5)

„Lietuvos mokyklose dar nėra mentorystės kultūros, tad „pagalbos teikėjo“ vaidmenį dažniausiai atlieka mokyklos vadovai (mokytojo supažindinimas su tvarkomis, jo pamokų stebėjimas, pagalba sprendžiant problemas) ir kolegos – to paties dalyko mokytojai (pagalba planuojant mokinių mokymą(si), taikant vertinimo sistemą, gilinant dalykines ir didaktines kompetencijas).“ (GI4)

Į vadovų svarbiais laikomų veiksmų penketuką pateko atvirų pamokų vedimas stebint kolegomis, kurie po to išsako konstruktyvias pastabas (4,35 balo). Šis pasirinkimas statistiškai reikšmingai skyrėsi nuo pradedančiųjų pedagogų (3,65 balo) ir ekspertų vertinimo (3,64).

Giluminių interviu metu informantai pažymėjo, kad pradedantieji pedagogai pirmais metais patiria didelį stresą, tad jų vedamų pamokų stebėjimas turėtų būti tik norint suteikti pagalbą, geranoriškas. Dažnai tokios pagalbos pirmais darbo metais pedagogai nesulaukia.

„Nuolatinė pagalba pradedančiajam pedagogui nėra tinkamai realizuojama. Vienas iš tokios pagalbos būdų gali būti pradedančiųjų mokytojų vedamų pamokų stebėjimas ir kolegialus aptarimas.“ (GI4)

Pradedantieji pedagogai iš siūlomų kvalifikacijos tobulinimo ir karjeros planavimo formų mažiau svarbos teikė šioms:

- pamokų vedimas stebint kolegomis, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas (3,65),
- užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas (3,59),
- raštvedybos pagrindų mokymo kursai (3,53),
- karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas (3,44),
- ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau) (3,39).

Mažiausiai svarbiu iš tirtų veiksmų pradedantiesiems mokytojams pasirodė ilgalaikių karjeros planų sudarymas (3,39 balo). Giluminio interviu metu informantė teigė, kad mokytojo karjera priklauso ir nuo paties mokytojo, ir nuo sudaromų jam sąlygų. Kita ekspertė išsakė nuomonę, kad mokytojas pats turi valdyti savo karjerą, o konsultantas gali tik patarti, bet jokių būdu nenurodinėti.

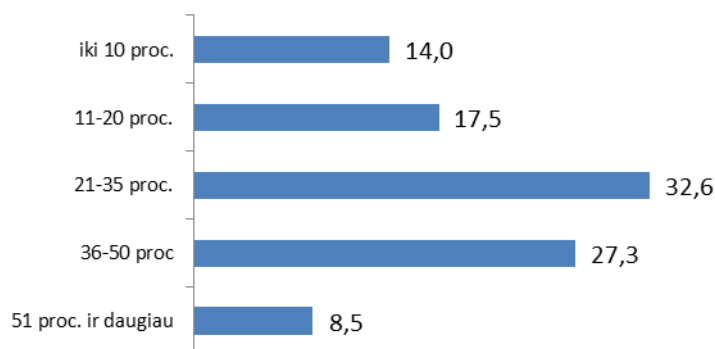
„Manau, kad nemaža dalimi mokytojo karjera priklauso nuo jo paties. Be abejo, planuoti savo karjerą mokytojas turi atsižvelgdamas ne tik į savo, bet ir į mokyklos (ar kitos švietimo įstaigos), kurioje jis dirba, planus, galimybes. Tačiau ir mokykla turėtų sudaryti mokytojui sąlygas valdyti savo karjerą, pavyzdžiui, suteikti galimybes jam išvykti į mokymus, dalyvauti stažuotėse, realizuoti savo sumanymus.“(GI4)

„Mokytojas turi būti nuolat besimokantis. Savo karjerą tikrai turėtų valdyti pats mokytojas, kaip ir kiekvienas žmogus. Negalima nuvertinti mokytojo gebėjimo valdyti savo karjerą, jei jau jis sugeba valdyti klasę. Neturi kažkas stovėti jam už nugaros ir valdyti, tai jau bus autokratinė sistema. Tačiau žmogus, su kuriuo galima pasitarti, galėtų būti, pavyzdžiui, konsultantas ar ugdantysis vadovas. Tačiau niekas už mokytoją neturi spręsti, į kokius seminarus ar renginius jam eiti, tik pats žmogus gali tai spręsti. Kitaip grįšime prie autokratijos.“ (GI5)

2.5. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui

Respondentų buvo pasiteirauta, kokią, Jų nuomone, pagrindinio darbo laiko dalį kvalifikacijos tobulinimui turėtų skirti pradedantysis mokytojas.

Diagrama Nr. 7. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui, procentai

KLAUSIMAS: Kokią darbo laiko dalį, Jūsų nuomone, turėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui pradedantieji pedagogai?

Trečdalis apklaustųjų mano, kad pradedantieji mokytojai turėtų skirti nuo 21 iki 35 proc. savo darbo laiko (32,6 proc.). Dar 27,3 proc. apklausos dalyvių teigė, kad turėtų būtų skiriama nuo 36 iki 50 proc. darbo laiko (žr. diagramą Nr. 7).

Lentelė Nr. 9. Laiko dalis, kurią turėtų skirti pradedantysis mokytojas kvalifikacijos tobulinimui. Pasiskirstymas pagal tikslinę grupę²

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	%	%	%	%	%
iki 10 proc.	9,0%	10,9%	24,2%	28,6%	14,0%
11-20 proc.	18,0%	10,1%	23,2%	35,7%	17,5%
21-35 proc.	34,7%	34,5%	28,3%	21,4%	32,6%

²Statistiškai reikšmingi skirtumai tarp respondentų grupių atsakymų pasiskirstymų yra žymimi *raudonai (statistiškai didesnės reikšmės)* bei *mėlynai (statistiškai mažesnės reikšmės)*. Statistiškai reikšmingi skirtumai buvo nustatomi naudojant Chi-kvadrato testą (naudotas 95% patikimumo lygmuo) ir koreguotų standartizuotų liekanų reikšmes (reikšmingas skirtumas fiksuotas esant mažesnei nei -2 arba didesnei nei +2 reikšmei).

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	%	%	%	%	%
36-50 proc.	25,7%	36,1%	23,2%	0,00%	27,3%
51 proc. ir daugiau	12,6%	8,4%	1,0%	14,3%	8,5%

KLAUSIMAS: Kokią darbo laiko dalį, Jūsų nuomone, turėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui pradedantieji pedagogai?

Analizuojant rezultatus pagal tikslines grupes išryškėjo, kad ekspertai ir vadovai statistiškai reikšmingai dažniau nurodė, kad pradedantieji pedagogai kvalifikacijos tobulinimui turėtų skirti iki 20 proc. savo darbo laiko (žr. lentelę Nr. 9). Verta atkreipti dėmesį, kad net 36,1 proc. mentorių nurodė, kad pradedantieji pedagogai turėtų skirti 36-50 proc. darbo laiko kvalifikacijos tobulinimui.

Giluminių interviu metu informantai akcentavo, kad kvalifikacijos tobulinimas yra svarbi ir neatsiejama pedagogo darbo dalis.

„Kiek laiko mokytojas turėtų skirti savo kvalifikacijos tobulinimui, labai priklauso nuo mokytojo, tačiau bent vienai pamokai turėtų būti skiriama viena pasirengimo valanda. Tai ne tik pamokos pasirengimui, bet ir tobulėjimui bei kitoms veikloms. Mokytojas privalo nuolat tobulinti savo kvalifikaciją.“ (G11)

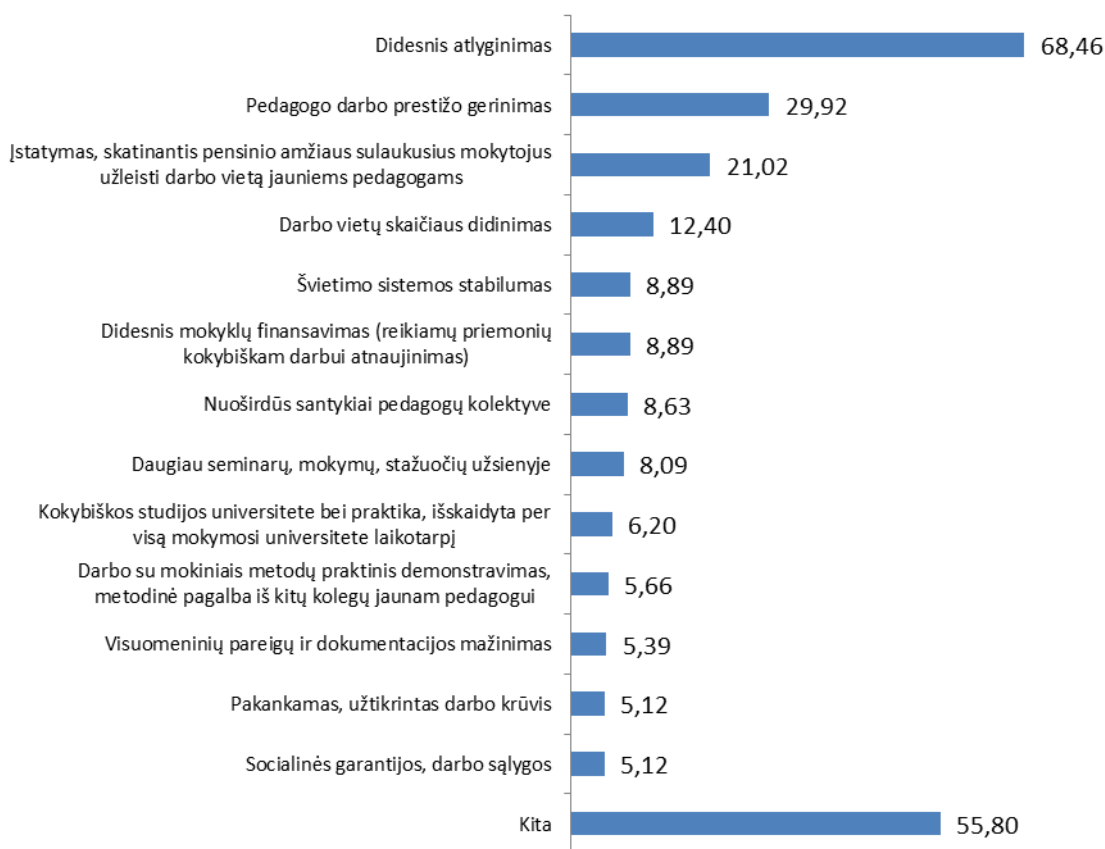
„Manau, kad bent kartą per mėnesį mokytojas turėtų dalyvauti jam aktualiame (2–3 dienų) mokymosi renginyje, taip pat turėti galimybę konsultuotis bent kartą per savaitę, jei pats to nori.“ (G14)

„Turi skirti pakankamai dėmesio, bent kelis kartus per metus. Mokytojai, kurie domisi, kelia kvalifikaciją ir yra kaip šviesuliai, o kurie nesidomi, nekelia, greitai tampa gerokai atsilikę...“ (G15)

2.6. Pradedančiųjų pedagogų paskatinimas pradėti dirbti mokyklose

Pabaigai tiriamųjų buvo prašoma įvardinti, kas, jų nuomone, prisidėtų prie to, kad Lietuvos mokyklose atsirastų daugiau jaunų pedagogų.

Diagrama Nr. 8. Veiksmai ir priemonės, padėsiančios, kad Lietuvos mokyklose dirbtų kuo daugiau jaunų pedagogų, procentai

KLAUSIMAS: Jūsų nuomone, kokie 3 dalykai (veiksmai ir priemonės) labiausiai prisidėtų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?

Lentelė Nr. 10. Veiksmai ir priemonės, padėsiančios, kad Lietuvos mokyklose dirbtų kuo daugiau jaunų pedagogų, procentai

	Tikslinė grupė				
	Pedagogai	Mentoriai	Vadovai	Ekspertai	Visi
	%	%	%	%	%
Didesnis atlyginimas	58,9%	73,9%	74,7%	85,7%	68,46%
Pedagogo darbo prestižo gerinimas	19,2%	37,8%	38,9%	21,4%	29,92%
Įstatymas, skatinantis pensinio amžiaus sulaukusius mokytojus užleisti darbo vietą jauniems pedagogams	23,8%	12,6%	26,3%	21,4%	21,02%
Darbo vietų skaičiaus didinimas	19,2%	6,3%	8,4%	14,3%	12,40%
Švietimo sistemos stabilumas	4,0%	11,7%	13,7%	7,1%	8,89%
Didesnis mokyklų finansavimas (reikiamų priemonių kokybiškam darbui atnaujinimas)	7,9%	9,9%	10,5%	0,0%	8,89%
Nuoširdūs santykiai pedagogų kolektyve	11,9%	7,2%	6,3%	0,0%	8,63%
Daugiau seminarų, mokymų, stažučių užsienyje	10,6%	8,1%	3,2%	14,3%	8,09%
Kokybiškos studijos universitete	7,9%	6,3%	4,2%	0,0%	6,20%
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas, metodinė pagalba iš kitų kolegų jaunam pedagogui	6,6%	3,6%	5,3%	14,3%	5,66%
Visuomeninių pareigų ir dokumentacijos mažinimas	4,6%	7,2%	5,3%	0,0%	5,39%
Pakankamas, užtikrintas darbo krūvis	4,0%	7,2%	3,2%	14,3%	5,12%
Socialinės garantijos, darbo sąlygos	1,3%	9,0%	7,4%	0,0%	5,12%

KLAUSIMAS: Jūsų nuomone, kokie 3 dalykai (veiksmai ir priemonės) labiausiai prisidėtų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?

Pats svarbiausias dalykas, galintis paskatinti baigusiuosius pedagogines studijas ieškoti darbo pagal specialybę, yra didesnis atlyginimas, kuris leistų oriai gyventi ir išlaikyti dažnai jauną, daug poreikių turinčią šeimą. Kaip svarbiausią veiksnį, jį išskyrė visos interesų grupės: 58,9% visų apklaustųjų pradedančiųjų mokytojų, 73,9% mentorių, 74,7% mokyklų vadovų bei 85,7% ekspertų (žr. lentelę Nr.10). Respondentai sutinka, kad jaunam žmogui, atlyginimas dažnai

gali būti lemiamas dalykas apsisprendžiant dirbti mokytoju, ar ne. Kita vertus, informantai mano, kad atlyginimas yra labai subjektyvus veiksnys. Dideliuose miestuose jis galbūt per mažas, bet kaimo vietovėse tai yra vienas didesnių atlyginimų. „*Negaliu sakyti, kiek uždirbu gimtojo kaimo gyventojams, nes tai jų akimis būtų labai didelis uždarbis.*“ (GI3)

Kitos dvi dažniausiai minėtos priemonės yra pedagogo darbo prestižo gerinimas ir įstatyminės bazės, skatinančios pensinio amžiaus sulaukusius mokytojus užleisti darbo vietą jauniems pedagogams, sutvarkymas.

Mokytojo darbo prestižo gerinimas, respondentų teigimu, galėtų privilioti daugiau jaunų specialistų. 19,2% apklaustųjų jaunųjų mokytojų pedagogo darbo prestižą laiko labai svarbiu veiksmu renkantis specialybę. Darbo prestižas dar svarbesnis nei patiems pradedantiems mokytojams atrodė likusioms apklaustųjų grupėms: 37,8% apklaustųjų mentorių, 38,9% apklaustųjų mokyklų vadovų ir 21,4% apklaustųjų ekspertų šį veiksnių laiko motyvuojančiu renkantis darbą. Informantų nuomone, mokytojo darbo prestižo ypač trūksta dideliuose miestuose. Anot FGD dalyvių, kaimuose ar mažuose miesteliuose situacija yra kiek kitokia - jaunieji pedagogai su pasididžiavimu gali pasisakyti dirbantys mokytojais.

„Gal dar kaimo vietovėje, kur išsilavinusių žmonių mažiau, gal ten dar šiek tiek, bet dideliuose miestuose tikrai ne. Pasitikėjimas mokytoju nėra didelis. Nors dauguma mokytojų yra geri profesionalai, bet apie tai mažai yra kalbama. Atsitinka kažkokia situacija, kur mokytojas padaro kažką negero ir tai būna nušviečiama per visą Lietuvą. O kas yra gerai, nėra skelbiama. 2013 metų dokumente yra numatyta valstybės lygiu didinti mokytojo darbo prestižą. Vien mokykla to padaryti negali. Nors mokytojo darbas - tai masinė profesija, bet prestižas labai sumenko. Prie prestižo didinimo gal gali prisidėti viešo informavimo priemonės, pavyzdžiui, galėtų būti skelbiami geriausio metų mokytojo rinkimai. Žiniasklaida formuoja ta viešą nuomonę. Tai labai galinga jėga“ (GI 3).

„Mano mama gėdinasi pasakyti, kad aš esu mokytoja“ (FGD 2).

Daug diskusijų ir komentarų kilo apie galimą įstatymą, kuris skatintų pensinio amžiaus sulaukusius mokytojus užleisti darbo vietą jauniems pedagogams. 23,8% visų apklaustųjų pradedančiųjų mokytojų, kalbėjo apie tokio įstatymo būtinybę. Kitose apklaustųjų grupėse šis veiksnys atsidūrė trečioje vietoje: 12,6% mentorių, 26,3% mokyklų vadovų ir 21,4% ekspertų taip pat teigė, kad tokiu būdu būti pritraukiami jauni specialistai.

FGD metu informantai minėjo, kad vyresnio amžiaus mokytojai nenori išeiti į pensiją ir „kreivai žiūri“ į jaunuosius, jaučia pavojų ar konkurenciją, nenori padėti darbą mokykloje pradedantiems mokytojams. Daugelis pritaria, kad pensinio amžiaus sulaukę mokytojai taip giliai įsišaknijo, kad net mokyklos administracija yra bejėgė. „...gaila, bet, ne kiekvienais metais mokykla gali įdarbinti ką tik baigusį pedagogą“ GI2.

„Bendra tendencija yra tokia, kad mokytojų vidutinis amžius didėja. Neretai atsitinka ir taip, kad nuoširdžiai norintis dirbti pedagoginį darbą jaunas asmuo, turi palaukti savo eilės, kol bus priimtas dirbti pagal išsilavinimą“ (GI 2).

Su tuo glaudžiai susijusi kita respondentų dažnai minėta problema – darbo vietų trūkumas. Informantai minėjo ne vieną atvejį, kai baigus pedagogines studijas, jauniems specialistams teko padirbėti kitur ir nuolat ieškoti laisvos darbo vietos mokykloje.

„Pagrindinė bėda, kodėl į švietimo sistemą ateina labai mažai mokytojų, nes Lietuvoje yra mokytojų perteklius. Jaunų specialistų Lietuvoje galima įdarbinti vienetus. Šiuo metu pedagogų yra parengiama labai daug“ (GI 1).

Pradedantieji pedagogai taip pat dažniau akcentavo kolegų bei administracijos geranoriškumo, nuoširdesnių santykių kolektyve svarbą (11,9%), seminarų ir stažuočių poreikį (10,6%), kokybiškesnių studijų aukštojoje mokykloje būtinybę (7, 9%).

Išvados

Noras dirbti su vaikais ir pagal įgytą išsilavinimą yra pagrindinės priežastys renkantis pedagogo darbą. Labai svarbu ir aktualu tinkamai įvertinti stojančiųjų į aukštąją pedagoginę mokyklą motyvaciją dirbti su vaikais.

Pedagogo profesija nėra laikoma prestižine. Tam, respondentų manymu, turi įtakos nedidelis atlyginimas, kuris buvo nurodytas kaip vienas mažiausiai svarbių motyvų renkantis šį darbą.

Bendras aukštojoje mokykloje įgytų žinių, gebėjimų ir įgūdžių vertinimas yra tik šiek tiek didesnis nei vidutinis. Respondentų nuomone, aukštosios mokyklos nepakankamai gerai paruošia pedagogus. Baigusiesiems labiausiai trūksta bendravimo su mokiniais įgūdžių, klasės valdymo strategijų išmanymo, pasirengimo ir įgūdžių dirbti su mokiniais, turinčiais specialiųjų ugdymo(si) poreikių.

Geriausiai buvo vertinamos aukštojoje mokykloje įgyjamos teorinės žinios. Visi kiti aspektai vertinti tik šiek tiek geriau nei vidutiniškai. Tai dar kartą patvirtina, kad būsimųjų pedagogų paruošimas aukštosiose mokyklose turėtų būti tobulinamas.

Nors respondentai pripažįsta, kad šiuo metu pedagoginei praktikai skiriama daugiau dėmesio, o patys pradendantieji pedagogai ją vertina gerai, vis tik kokybinio tyrimo metu buvo akcentuotos pedagoginės praktikos problemos: per maža trukmė, per didelis kiekis užduočių, būtinų atlikti per trumpą laiką, neaiškiai išdėstyti tikslai, neaiškiai suformuluotos užduotys, pasigendama grįžtamojo ryšio aptariant praktikos rezultatus.

Tiriamųjų nuomonė nesutapo dėl bazinių mokyklų tinko kūrimo. Vieni šią idėją palaikė, kiti teigė, kad dėl didelio praktikantų skaičiaus gali nukentėti mokinių ugdymo procesas.

Pedagoginės praktikos vadovai ir mentoriai turėtų būti specialiai ruošiami. Informantų manymu, praktikos vadovams ir mentoriams yra reikalingos tam tikros savybės: kantrybė, gebėjimas konstruktyviai kritikuoti, gebėjimas argumentuotai išsakyti pastabas, didelė darbo patirtis su įvairaus amžiaus vaikais.

Kalbėdami apie jiems išskylančius sunkumus, pradedantieji pedagogai dažniausiai minėjo problemas, susijusias su nestabilumu švietimo sistemoje, akcentavo moksleivių motyvacijos stoką.

Mokinių nepagarba mokytojui yra nerimą keliantis reiškinys. Tai aktualu ne tik pradedantiesiems, bet ir patyrusiems mokytojams. Pamokų metu savivaliaujantys mokiniai, kurių elgesiui valdyti mokytojai neturi veiksmingų priemonių, yra viena esminių darbą sunkinančių aplinkybių. Respondentų nuomone, aukštoji mokykla turėtų skirti daugiau dėmesio būsimųjų mokytojų paruošimui spręsti mokinių elgesio valdymo problemas. Tam praverstų ne tik išsamios psichologinės žinios, bet ir gerai įvaldyti praktiniai metodai.

Gebėjimas valdyti klasę glaudžiai siejasi su mokytojo autoritetu, kuris yra įgyjamas ne iš karto. Natūralu, kad tai pradedantiesiems pedagogams kelia sunkumų. Suprasti mokinius, valdyti klasę galėtų padėti mokytojas mentorius ar kuratorius, kiti labiau patyrę kolegos, metodinio ratelio dalyviai, pradedančiųjų pedagogų savipagalbos grupės. Tokių grupių susiejimai galėtų nuolat vykti pirmaisiais mokytojų darbo metais.

Tyrimo dalyviai sutarė, kad mentorystė yra svarbus veiksnys, padedantis jaunam mokytojui tobulėti pirmaisiais darbo metais. Kadangi tokia veikla reikalauja papildomo laiko, ji turėtų būti skatinama, pavyzdžiui, priedu prie atlyginimo, papildomais balais atestuojantis, mažinant kontaktinio darbo krūvį ar kitaip.

Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikis visų pirma yra orientuotas į pedagoginę praktinę veiklą, t.y. patyrusiųjų mokytojų vedamų pamokų stebėjimą, darbo su vaikais metodų praktinį demonstravimą, dalijimąsi patirtimi. Toks kvalifikacijos tobulinimas nereikalauja didelių finansinių išlaidų ir gali būti įgyvendinamas kiekvienos mokyklos jėgomis. Praktinis darbas kartu su kitais labiau patyrusiais kolegomis taip pat užtikrintų ir kitą aktualų tobulėjimo poreikį - gauti savo darbo (į)vertinimą, rekomendacijas, patarimus. Šioms kvalifikacijos tobulinimo veikloms turėtų būti numatomas finansavimas ir skiriamas patyrusiųjų pedagogų darbo laikas.

Akivaizdu, kad mokytojams yra aktualus lėšų, skiriamų kvalifikacijai tobulinti, klausimas. Nors formaliai kiekvienam pedagogui priklauso laiko ir finansiniai ištekliai kvalifikacijos tobulinimui, tyrimo dalyviai pažymėjo, kad praktiškai tai ne visada įgyvendinama ir priklauso nuo mokyklos administracijos geranoriškumo. Dauguma pradedančiųjų pedagogų

akcentavo, kad jie pageidautų nemokamų arba iš mokyklos lėšų apmokamų kvalifikacijos tobulinimo kursų.

Tyrimas parodė, kad jauni žmonės nenoriai renkasi pedagogo profesiją dėl kelių esminių priežasčių: santykinai mažo atlyginimo už darbą, iš dalies dėl to ne itin didelio profesijos prestižo bei netikrumo dėl darbo vietos.

Rekomendacijos

Apibendrinant pagrindines tyrimo išvadas, galima rekomenduoti, kad siekiant didesnio susidomėjimo pedagogo karjera mokykloje bei sėkmingo jaunų darbuotojų įsitvirtinimo šiame darbe, reikia:

- kruopščios būsimųjų pedagogų atrankos prieš stojant į aukštąją mokyklą: būtina kruopščiai įvertinti stojančiųjų į aukštąją pedagoginę mokyklą motyvaciją dirbti su vaikais;
- geresnio parengimo aukštojoje mokykloje, kurio metu būtų daugiau dėmesio skiriama daugiausia problemų keliančių įgūdžių ugdymui: bendravimui su mokiniais, klasės valdymo strategijų išmanymui, pasirengimui ir įgūdžiams dirbti su mokiniais, turinčiais specialiųjų ugdymo(si) poreikių, būsimųjų mokytojų paruošimui spręsti mokinių elgesio valdymo problemas. Tam praverstų ne tik išsamios psichologinės žinios, bet ir gerai įvaldyti praktiniai metodai;
- praktinių gebėjimų ugdymo studijų metu ir darbo pradžioje. Pedagoginė praktika turėtų trukti ilgiau, jos metu turėtų būti aiškiau išdėstyti tikslai, suformuluotos užduotys, pateikiamas detalus grįžtamasis ryšys aptariant praktikos rezultatus;
- kolegialaus dalijimosi patirtimi, pagalbos pradedantiems darbą pedagogams. Suprasti mokinius, valdyti klasę galėtų padėti specialiai ruošiami mokytojai mentoriai ar kuratoriai, kiti labiau patyrę kolegos, metodinio ratelio dalyviai, pradedančiųjų pedagogų savipagalbos grupės. Tokių grupių susiejimai galėtų nuolat vykti pirmaisiais mokytojų darbo metais. Kadangi tokia veikla reikalauja papildomo laiko, ji turėtų būti skatinama, pavyzdžiui, priedu prie atlyginimo, papildomais balais atestuojantis, mažinant kontaktinio darbo krūvį ar kitaip;
- praktinis darbas kartu su kitais labiau patyrusiais kolegomis taip pat užtikrintų ir kitą aktualų tobulėjimo poreikį: gauti savo darbo (į)vertinimą, rekomendacijas, patarimus. Šioms kvalifikacijos tobulinimo veikloms turėtų būti numatomas finansavimas ir skiriamas patyrusių pedagogų darbo laikas. Daugumai pradedančiųjų pedagogų reikalingi ir nemokami arba iš mokyklos lėšų apmokami kvalifikacijos tobulinimo kursai;
- taip pat būtina didinti pedagogo profesijos prestižą. Santykinai mažas atlyginimas už darbą bei netikrumas dėl darbo vietos yra vienos iš esminių priežasčių, kurios menkina šios profesijos prestižą visuomenėje ir neskatina jaunų žmonių jos rinktis.

Priedas Nr. 1. Pasiskirstymai pagal įvairias respondentų charakteristikas

Lentelė Nr. 1.1. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Pradedančiųjų pedagogų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Pedagogai
	Vidurkis
Specialybės dalyko teorinės žinios	4,03
Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	3,99
Psichologinės žinios	3,55
Pamokos plano ruošimas	3,54
Pedagoginio darbo metodų įvairovė	3,5
Pamokos tikslo išsikėlimas	3,34
Raštvedybos pagrindai	3,18
IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	3,12
Įvairių vertinimo formų taikymas	3,03
Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	3,02
Inovacijos švietime	2,83
Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	2,7
Darbas su specialiuųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	2,57
Klasės/vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	2,52

Lentelė Nr. 1.2. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Mentorių vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Mentoriai
	Vidurkis
Specialybės dalyko teorinės žinios	4,12
IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	3,64
Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	3,55
Pamokos plano ruošimas	3,53
Pamokos tikslo išsikėlimas	3,32
Psichologinės žinios	3,31
Pedagoginio darbo metodų įvairovė	3,25
Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	3,19
Raštvedybos pagrindai	3,12
Įvairių vertinimo formų taikymas	3,04
Inovacijos švietime	3,04
Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	2,81
Klasės/vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	2,66
Darbas su specialiuųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	2,4

Lentelė Nr. 1.3. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Mokyklų vadovų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Vadovai
	Vidurkis
Specialybės dalyko teorinės žinios	4,19
IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	3,92
Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	3,46
Pamokos plano ruošimas	3,4
Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	3,26
Psichologinės žinios	3,23
Inovacijos švietime	3,23
Pedagoginio darbo metodų įvairovė	3,22
Raštvedybos pagrindai	3,16
Pamokos tikslo išsikėlimas	3,15
Įvairių vertinimo formų taikymas	3,05
Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	2,86
Klasės/vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	2,79
Darbas su specialiuųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	2,51

Lentelė Nr. 1.4. Gebėjimų, įgytų aukštojoje mokykloje vertinimas. Ekspertų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Ekspertai
	Vidurkis
Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	3,77
Psichologinės žinios	3,77
Specialybės dalyko teorinės žinios	3,64
IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	3,5
Pamokos plano ruošimas	3,43
Pedagoginio darbo metodų įvairovė	3,36
Pamokos tikslo išsikėlimas	3,36
Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	3,36
Įvairių vertinimo formų taikymas	3,23
Inovacijos švietime	3,08
Raštvedybos pagrindai	2,92
Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	2,86
Klasės/vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	2,86
Darbas su specialiuųjų ugdymo(si) poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	2,46

Lentelė Nr. 1.5. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai. Pradedančiųjų pedagogų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Pedagogai
	Vidurkis
Mokinių motyvacijos trūkumas	4,08
Menkas švietimo sistemos finansavimas	3,95
Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	3,85
Didelė atsakomybė	3,77
Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	3,64
Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	3,53
Mokinių nepagarba mokytojams	3,52
Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	3,41
Didelis dokumentacijos kiekis	3,41
Nėra būtinų priemonių darbui	3,3
Realaus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	3,23
Menkos karjeros galimybės	3,2
Klasės valdymo metodų neturėjimas	3,19
Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	3,18
Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	3,08
Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	3,01
Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	2,96
Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	2,93
Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	2,87
„Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	2,72
Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	2,71
Nuolatinė administracijos kontrolė	2,64
Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	2,58
Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	2,55

Lentelė Nr. 1.6. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai. Mentorinių vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Mentoriai
	Vidurkis
Didelė atsakomybė	3,91
Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	3,91
Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	3,86
Menkas švietimo sistemos finansavimas	3,85
Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	3,8
Klasės valdymo metodų neturėjimas	3,76
Mokinių motyvacijos trūkumas	3,75
Realaus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	3,64
Didelis dokumentacijos kiekis	3,6
„Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	3,43
Menkos karjeros galimybės	3,41

Mokinių nepagarba mokytojams	3,4
Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	3,29
Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	3,25
Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	3,25
Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	3,17
Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	3,04
Nėra būtinų priemonių darbui	3,02
Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	2,88
Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	2,82
Nuolatinė administracijos kontrolė	2,75
Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	2,74
Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	2,73
Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	2,73

Lentelė Nr. 1.7. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai. Mokyklos vadovų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Vadovai
	Vidurkis
Didelė atsakomybė	4,05
Klasės valdymo metodų neturėjimas	4,01
Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	3,9
Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	3,79
Mokinių motyvacijos trūkumas	3,73
Menkas švietimo sistemos finansavimas	3,69
Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	3,66
Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	3,52
Mokinių nepagarba mokytojams	3,5
Realaus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	3,47
Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	3,41
„Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	3,3
Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	3,15
Didelis dokumentacijos kiekis	3,08
Menkos karjeros galimybės	3,05
Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	2,96
Nėra būtinų priemonių darbui	2,93
Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	2,89
Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	2,88
Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	2,83
Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	2,72
Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	2,68
Nuolatinė administracijos kontrolė	2,68
Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	2,39

Lentelė Nr. 1.8. Problemos, su kuriomis susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai. Ekspertų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Ekspertai
	Vidurkis
Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	4,43
Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	4,38
Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	4,14
Klasės valdymo metodų neturėjimas	3,93
Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	3,92
Realaus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	3,79
Mokinių motyvacijos trūkumas	3,71
Menkas švietimo sistemos finansavimas	3,71
Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	3,71
Mokinių nepagarba mokytojams	3,64
Didelis dokumentacijos kiekis	3,64
Menkos karjeros galimybės	3,64
„Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	3,5
Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	3,45
Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	3,17
Didelė atsakomybė	3,08
Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	3,08
Nėra būtinų priemonių darbui	3,07
Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	3
Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	3
Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	2,86
Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	2,71
Nuolatinė administracijos kontrolė	2,42
Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	2,3

Lentelė Nr. 1.9. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Pradedančiųjų pedagogų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Pedagogai
	Vidurkis
Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	4,56
Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	4,35
Sisteminis dalijimasis gerąja patirtimi	4,31
Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	4,21
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	4,16
Specifinių kursų pradėdantiems mokytojams organizavimas	4,1
Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	4,09
Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	4,03
Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir	3,99

kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	
Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	3,95
Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	3,87
Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	3,81
Mentoriaus pagalba	3,75
Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	3,75
Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	3,65
Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	3,59
Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	3,53
Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	3,44
Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	3,39

Lentelė Nr. 1.10. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Mentorų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Mentoriai
	Vidurkis
Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	4,45
Mentoriaus pagalba	4,32
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	4,27
Vadovų, mentorų rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	4,23
Sistemingas dalijimasis gerąja patirtimi	4,22
Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	4,18
Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	4,17
Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	4,17
Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	4,12
Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	4,11
Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	4,04
Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	4,03
Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	4,03
Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	3,86
Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	3,84
Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	3,64
Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	3,54
Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	3,34
Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	3,26

Lentelė Nr. 1.11. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Mokyklos vadovų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Vadovai
	Vidurkis
Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	4,63
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	4,44
Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	4,35
Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	4,35
Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	4,31
Mentoriaus pagalba	4,15
Sistemiškas dalijimasis gerąja patirtimi	4,13
Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	4,1
Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	4,08
Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	4,03
Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	4,01
Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	3,94
Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	3,88
Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	3,87
Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	3,73
Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	3,57
Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	3,38
Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	3,2
Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	2,91

Lentelė Nr. 1.12. Pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) ir karjeros planavimo būdų vertinimai. Ekspertų vertinimų pasiskirstymas pagal svarbą, vidurkis

	Ekspertai
	Vidurkis
Sistemiškas dalijimasis gerąja patirtimi	4,64
Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	4,64
Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	4,57
Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	4,5
Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	4,42
Mentoriaus pagalba	4,29
Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	4,29
Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	4,21
Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	4,2
Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	4,17

Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	4,14
Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	4
Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	3,83
Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	3,71
Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	3,71
Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	3,64
Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	3,57
Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	3,38
Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	3,14

Priedas Nr. 2. Giluminio interviu scenarijus

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

PRADEDANČIŪJŲ PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO IR PAGALBOS JIEMS TEIKIMO PIRMAISIAIS PEDAGOGINIO DARBO METAIS POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ TYRIMO GILUMINIO INTERVIU SCENARIJUS

ĮŽANGA, PRISISTATYMAS

Susipažinimas

INFORMACIJA APIE PRADEDANČIŪJŲ PEDAGOGŲ APSISPRENDIMĄ DIRBTI/NEDIRBTI PAGAL SPECIALYBĘ

Pradžiai trumpai pakalbėkime apie priežastis, lemiančias pradedančiųjų mokytojų/pedagogų apsisprendimą dirbti/nedirbti pedagoginį darbą.

- Kaip vertintumėte dabartinių pradedančiųjų pedagogų pirminę motyvaciją tik atėjus dirbti į mokyklą?
- Kaip keičiasi pradedančiųjų mokytojų motyvacija tęsti/mesti pedagoginį darbą mokykloje po pirmųjų pedagoginio darbo metų? Kas lemia motyvacijos pasikeitimą?
- Kokie yra esminiai dalykai (priežastys, motyvai, aplinkybės, sąlygos, santykiai) labiausiai darantys įtaką vienerius metus dirbusių mokytojų apsisprendimui tęsti/mesti pedagoginį darbą?
- Kokią įtaką apsisprendimui dirbti/nedirbti pedagoginį darbą turi:
  - profesinei veiklai reikalingų įgytų/neįgytų kompetencijų lygmuo;
  - reikalingos informacijos prieinamumas;
  - psichologiniai motyvai, asmeninės savybės;
  - pedagogo profesijos prestižas;

- materialinio atlygio motyvai;
  - karjeros perspektyvos;
  - konkurencija;
  - darbo krūvis;
  - darbo sąlygos;
  - teikiama/neteikiama adaptacinė pagalba;
  - santykiai su mokyklos vadovais;
  - santykiai su kitais kolegomis;
  - santykiai su mokiniais;
  - santykiai su mokinių tėvais;
  - kitos priežastys?
- Kaip manote, ar po pirmųjų metų atkrenta daugiau tinkamų būsimų mokytojų, ar atkrenta tie, kurie vis tiek nebūtų tapę gerais mokytojais?
  - Kokios yra 3 svarbiausios priežastys, lemiančios pradedančiųjų mokytojų apsisprendimą **dirbti** pedagoginį darbą ir kokios yra 3 svarbiausios priežastys, lemiančios pradedančiųjų mokytojų apsisprendimą **nedirbti** pedagoginį darbą?

PRADEDANČIŲJŲ MOKYTOJŲ PASIRENGIMAS DARBUI MOKYKLOJE

Pedagoginės praktikos trukmė - 20 savaičių. Praktika grindžiama tiesioginiu studentų dalyvavimu profesinėje pedagoginėje veikloje. Praktiką atliekančio studento vaidmuo praktikos metu keičiasi pagal schemą: stebėtojas – pedagogo asistentas – dirbantis globojant mentoriui ir praktikos vadovui – savarankiškai dirbantis stebint mentoriui ir (ar) praktikos vadovui.

- Kaip vertinate studijų metu vykstančią praktiką? Ar teorijos ir praktikos santykis yra tinkamas? Kokių dalykų trūksta praktikoje? Ką visų pirma reikėtų keisti šioje srityje?
- Kaip manote, ar mokymo įstaigos ir aukštosios mokyklos, rengiančios būsimus mokytojus, pakankamai bendradarbiauja siekiant užtikrinti būsimą kokybišką darbą?
- Ką naudingiausio pedagoginiam darbui suteikia aukštoji mokykla, o ko galbūt trūksta aukštųjų mokyklų programose, rengiant būsimus mokytojus?
- Kokios svarbios mokytojo darbo ypatybės neatskleidžiamos arba nepakankamai atskleidžiamos studijų metu?

SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURIA ASMENYS PRADĖJĘ DIRBTI MOKYTOJAI

- Kokios mokytojo profesinės veiklos sritys kelia daugiausia sunkumų pradedantiesiems mokytojams? (įvardinti pagal svarbą respondentui)
- Kiek laiko užtrunka pradedančiojo mokytojo adaptacinis periodas?
- Kaip šiuo metu yra vertinama pradedančiojo mokytojo profesinė veikla? Ar tai daroma pakankamai reguliariai? Kaip reaguojama į vertinimus, kokių veiksmų imamasi, jei vertinimai nėra labai palankūs? Kaip, Jūsų manymu, būtų galima geriau atlikti tokį vertinimą?
- Ką manote apie tai, kad pedagogo kvalifikacija būtų suteikiama tik po vienerių metų darbo praktikos mokykloje?
- Kaip manote, ar 18 savaitinių pamokų krūvis pradedančiajam mokytojui nėra per didelis?
- Kaip manote, ar pradedančiajam mokytojui/pedagogui auklėjamosios klasės paskirimas nėra per didelis krūvis?
- Ką manote apie tai, kad vienerius metus atidirbusiems mokytojams būtų teikiama rekomendacija toliau dirbti/nedirbti šį darbą? Kas ją, Jūsų manymu, galėtų teikti? Jei tai būtų kolegiali institucija, kieno atstovai joje turėtų būti (administracijos, pedagogų tarybos, tėvų komitetai, švietimo įstaigos savininkų, kt.)?

PRADEDANČIŲJŲ MOKYTOJŲ PAGRINDINIAI KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO ASPEKTAI

- Kaip manote, kokie kvalifikacijos tobulinimo būdai būtų efektyviausi, siekiant panaikinti kompetencijų trūkumus:
  - individualus tobulinimasis (įskaitant mokslinę veiklą, dalykinę raišką profesinėmis publikacijomis ir projektais);
  - kolegialus patirties perėmimas (metodinių grupių veikla, pamokų ir kitų veiklų stebėjimas, konsultavimasis);
  - mentoriaus, kolegų, konsultacijos, nuotolinės konsultacijos internetu;
  - dalyvavimas nacionalinėse arba regioninėse vieno mėnesio bendros trukmės kvalifikacijos tobulinimo stovyklose asmenims, pradėjusiems pedagoginį darbą (mokinių atostogų laiku);
  - specializuoti renginiai (kursai, mokymai, praktikos);
  - akademinis (aukštesnės pakopos ar kitos krypties formaliosios studijos);
  - viešoji nedarbinė veikla (visuomeninė, kultūrinė, meninė raiška, įskaitant veiklą demokratiniuose valdymo organuose, nevyriausybinėse organizacijose, socialinėse

akcijose ir programose, dalyvavimą meno kolektyvuose, amatininkystę ir kūrybinius projektus).;

○ kita?

- Kiek dėmesio, kokią pagrindinio darbo laiko dalį kvalifikacijos tobulinimui turėtų skirti pradedantysis mokytojas?
- Ar pradedantieji mokytojai turi tinkamas sąlygas savo profesinę kvalifikacijos tobulinimui? Ar pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra skatinamas ir kaip?
- Kaip manote, kokios kvalifikacijos tobulinimo temos labiausiai aktualios pradedantiesiems mokytojams?
- Ar jums teko dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo programose, skirtose specialiai pradedantiesiems pedagogams? Ar kvalifikacijos tobulinimo programos yra/turi būti diferencijuojamos pagal darbo stažą, darbo patirtį?
- Į kokių pradedančiųjų pedagogų kompetencijų ugdymą turėtų orientuotis kvalifikacijos tobulinimo renginiai (bendrasias, dalykines, didaktines)?
- Kokią naudą pradedantiesiems mokytojams, jūsų manymu, duoda dalyvavimas kvalifikacijos tobulinimo programose?
- Kiek pradedančiajam mokytojui yra svarbi galimybė gauti nuolatinę konsultacinę pagalbą?
- Ar esate susipažinęs su kitų šalių veikla, patirtimi kvalifikacijos tobulinimo srityje? Jei taip, tai kokią užsienio šalių pradedančiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo gerą patirtį galima būtų pritaikyti Lietuvoje?
- Kokią kitų sričių jaunųjų specialistų kvalifikacijos tobulinimo gerą patirtį galima būtų pritaikyti švietimo sistemoje?

PRIEMONĖS, PADEDANČIOS PRADĖTI SĖKMINGĄ MOKYTOJO DARBĄ IR PLANUOTI KARJERĄ

- Kokią įtaką sėkmingai mokytojo darbo pradžiai, jo tolesnei karjerai turi nuolatinis profesinių kompetencijų tobulinimas?
- Kaip manote, ar teisinga, kad kompetencijų vertinimas siejasi su atestacijos procesu? Kaip manote, ar atestaciniai reikalavimai pakankamai atspindi profesinę kompetenciją?
- Kokiu lygiu mokytojo karjera priklauso nuo paties mokytojo? (Ar mokytojas turi galimybes pats valdyti, t.y. planuoti ir realizuoti, savo karjerą? Kaip mokyklose realizuojamas teiginys, kad „pedagogo karjeros valdymo procesas neatsiejamas nuo permanentinės pagalbos teikimo“?)
- Kokiomis formomis teiktina pagalba pradedantiesiems mokytojams įgyjant trūkstamos praktinės patirties?

- Kokie asmenys tinkamiausiai atlieka „pagalbos teikėjo“ vaidmenį pradedantiesiems mokytojams?
- Kokias adaptacines priemones, taikomas kitų ūkio sričių jauniems specialistams, būtų galima taikyti pradedančiųjų pedagogų sėkmingai adaptacijai ir karjeros planavimui bei vystymui?

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant mūsų pokalbį norėčiau, kad išvardintumėte kvalifikacijos tobulinimo ir kitas pagalbos bei paramos formas, užtikrinančias pradedančiųjų mokytojų kokybišką darbo pradžią ir sėkmingą tolesnį karjeros planavimą bei realizavimą.

Priedas Nr. 3. Fokusuotų grupinių diskusijų scenarijus

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

PRADEDANČIŲJŲ PEDAGOGŲ KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO IR PAGALBOS JIEMS TEIKIMO PIRMAISIAIS PEDAGOGINIO DARBO METAIS POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ TYRIMO FOKUSUOTOS GRUPINĖS DISKUSIJOS SCENARIJUS

PATALPOS PARUOŠIMAS DARBUI

Patalpoje, kurioje vyks grupės darbas, stalai sudėlioti, taip, kad sėdėdami visi dalyviai gerai matytų vieni kitus. Ant stalo yra paruoštas baltas popierius užrašams, rašikliai, vardo žymekliai bei gėrimai. Taip pat yra paruoštas diktofonas, kuris įrašinės garso takelį susitikimo metu. Kambario kampe stovi video kamera, kuri įrašinės visą grupės eigą.

IŽANGA, PRISISTATYMAS

Prisistato moderatorius.

Trumpas tyrimo pristatymas.

Dalyviai susipažįsta (pasako savo vardą, iš kokios mokyklos/ugdymo įstaigos atvyko, kokį dalyką dėsto ir kiek laiko).

Trumpas taisyklių aptarimas. Dalyviams yra pranešama kiek laiko truks susitikimas. Primenama, kad kalbantysis nepertraukinėjamas. Taip pat paaiškinama, koku tikslu yra video kamera bei diktofonas.

INFORMACIJA APIE PRADEDANČIŲJŲ PEDAGOGŲ APSISPRENDIMĄ DIRBTI PAGAL SPECIALYBĘ

Pradžiai trumpai pakalbėkime apie priežastis, lemiančias jaunų žmonių apsisprendimą dirbti pedagoginį darbą.

- Kas paskatino Jus pasirinkti mokytojo profesiją?
- Kokias savybes, Jūsų manymu, turėtų turėti idealus mokytojas?

- Kas Jums patinka mokytojo darbe? Kokie profesinės veiklos elementai teikia daugiausiai pasitenkinimo darbine veikla?
- Ar padirbėję mokykloje susidūrėte su sunkumais (priežastys, motyvai, aplinkybės, sąlygos, santykiai), verčiančiais suabejoti savo pasirinkimu ar savo sugebėjimais dirbti šį darbą? Jei teko patirti tokius dalykus, su kuo sunkiausiai sekėsi susidoroti ir kas kėlė didžiausią stresą?
- Kas lėmė Jūsų apsisprendimą tęsti mokytojo darbą po pirmųjų darbo metų
- Ar pradėjus dirbti mokytoju buvo tokių situacijų, kai norėjote mesti mokytojo darbą? Kokios tai buvo situacijos?
- Kaip manote, ar dažnai pradėję dirbti mokytojais jauni Jūsų kolegos po pirmųjų darbo metų pasiduoda ir ieško darbo kitoje srityje? Ar pažįstate tokių asmenų? Gal būt žinote tokio jų apsisprendimo priežastis?

PRADEDANČIŲJŲ MOKYTOJŲ PASIRENGIMAS DARBUI MOKYKLOJE

Aukštosiose mokyklose ruošiančiose būsimus pedagogus, jau nuo pirmo kurso, vykdoma yra pedagoginės praktika. Praktika grindžiama tiesioginiu studentų dalyvavimu profesinėje pedagoginėje veikloje. Praktiką atliekančio studento vaidmuo praktikos metu keičiasi pagal schemą: stebėtojas – pedagogo asistentas – dirbantis globojant mentoriui ir praktikos vadovui – savarankiškai dirbantis stebint mentoriui ir (ar) praktikos vadovui.

- Kaip vertinate studijų metu vykstančią praktiką?
- Ar teorijos ir praktikos santykis yra tinkamas?
- Ar pedagoginės praktikos metu gaudavote aiškiai suformuluotas užduotis?
- Kokių dalykų Jums trūko praktikoje?
- Kaip manote, ar praktikos kiekis yra pakankamas, kad būtų galima susidaryti įspūdį apie būsimą darbą ir su juo susijusius džiaugsmus ar sunkumus?
- Ar praktikos metu turėjote priskirtą mentorių, ar kitą Jus kuruojantį ir konsultuojantį asmenį?
- Kokios pagalbos galėjote tikėtis iš paskirto mentoriaus?
- Kiek kiti mokytojai ir mokyklos administracija padėjo jums kokybiškai atlikti praktiką ugdymo įstaigoje?
- Ką, Jūsų manymu, galima būtų keisti šioje srityje?
- Ką naudingiausio pedagoginiam darbui suteikia aukštoji mokykla, o ko galbūt trūksta aukštųjų mokyklų programose, rengiant būsimus mokytojus?

SUNKUMAI, SU KURIAIS SUSIDURIA ASMENYS PRADĖJĘ DIRBTI MOKYTOJ AIS

- Kaip atrodė jūsų profesinės veiklos mokykloje pradžia? Ar mokyklos administracija paskyrė Jums mentorių ar kitą asmenį, kuris padėjo Jums darbo pradžioje?
- Ar gavote auklėjamąją klasę?
- Kokios mokytojo profesinės veiklos sritys kėlė Jums daugiausia sunkumų pradėjus dirbti? Kokiose srityse labiausiai reikėjo pagalbos?
- Ar šiuo metu jaučiatės jau apsipratę su savo profesija, pareigom, darbo tempu ir pan.? Kiek laiko Jums prireikė, kad adaptuotis?
- Ar reikalingas yra pradėjusio dirbti mokytojo profesinės veiklos vertinimas (išplėstinių planų rengimas, planinis ar netikėtas pamokų stebėjimas, mokinių, bei tėvų apklausos ir pan.)?
- Kaip buvo vertinama Jūsų profesinė veikla? Ar tai buvo atlikta vieną kartą, ar dažniau?
- Ar būna iš anksto suderinamas laikas, kada vyks toks vertinimas? Kaip Jūs jautėtės tokio vertinimo metu? Kokią naudą/atgalinį ryšį gavote po vertinimo?
- Kas paprastai vyksta po vertinimo? Kaip, Jūsų manymu, būtų galima geriau atlikti tokį vertinimą?
- Ką manote apie tai, kad pedagogo kvalifikacija būtų suteikiama tik po vienerių metų darbo praktikos mokykloje?
- Kaip manote, ar 18 savaitinių pamokų krūvis pradedančiajam mokytojui nėra per didelis?
- Kaip manote ar pradedančiajam mokytojui/pedagogui auklėjamosios klasės paskirimas nėra per didelis krūvis?

PRADEDANČIŲJŲ MOKYTOJŲ PAGRINDINIAI KVALIFIKACIJOS TOBULINIMO ASPEKTAI

- Kaip manote, kokie kvalifikacijos tobulinimo būdai būtų efektyviausi, siekiant kelti savo profesinę kompetenciją?
- Kokią laiko dalį skiriate kvalifikacijos tobulinimui?
- Ar Jūs, kaip pradedantieji mokytojai, turite sukurtas tinkamas sąlygas savo profesinės kvalifikacijos tobulinimui? Ar pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra skatinamas ir kaip?

- Kaip manote, kokios kvalifikacijos tobulinimo temos labiausiai aktualios pradedantiesiems mokytojams?
- Ar Jums teko dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo programose, skirtose specialiai pradedantiesiems pedagogams? Ar kvalifikacijos tobulinimo programos yra/turi būti diferencijuojamos pagal darbo stažą, darbo patirtį?
- Kokiu lygiu mokytojo karjera priklauso nuo paties mokytojo? (Ar mokytojas turi galimybes pats valdyti, t.y. planuoti ir realizuoti, savo karjerą? Kaip mokyklose realizuojamas teiginys, kad „pedagogo karjeros valdymo procesas neatsiejamas nuo permanentinės pagalbos teikimo“?)
- Ar esate susipažinęs su kitų šalių veikla, patirtimi kvalifikacijos tobulinimo srityje? Jei taip, tai kokią užsienio šalių pradedančiųjų mokytojų kvalifikacijos tobulinimo gerą patirtį galima būtų pritaikyti Lietuvoje?

APIBENDRINIMAS

Apibendrinant mūsų pokalbį norėčiau, kad išvardintumėte kvalifikacijos tobulinimo ir kitas pagalbos bei paramos formas, užtikrinančias pradedančiųjų mokytojų kokybišką darbo pradžią ir sėkmingą tolesnį karjeros planavimą bei realizavimą.

Priedas Nr. 4. Kiekybinio tyrimo klausimynas pradedantiems pedagogams

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Anketos Nr. _____
Apklausėjo ID _____

Pažymėkite tikslinę grupę:

1. Pradedantieji pedagogai
2. Mentorai
3. Mokyklų vadovai
4. Švietimo sistemos ekspertai

Sveiki,

Skambiname Jums iš rinkos tyrimų bendrovės „Eurotela“. Šiuo metu Ugdymo plėtotės centro užsakymu atliekame apklausą apie pradedančių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemą, apie pradedančiųjų pedagogų poreikius ir problemas, su kuriais jie susiduria pirmaisiais savo darbo metais. Apklausą užtruks apie 12-15 min. Ar galite skirti dabar tam laiko?

1 kl. Visų pirma, pateiksiu keletą **priežasčių, dėl kurių jauni specialistai renkasi pedagogo profesiją.**

Nurodykite, ar šios priežastys Jums asmeniškai buvo svarbios pasirenkant pedagogo **profesiją ar ne**? Kiekvieną iš jų vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad tai buvo nesvarbu, neturėjo jokios įtakos Jūsų pasirinkimui, 5 – tai buvo labai svarbu, turėjo labai didelę įtaką Jūsų pasirinkimui.

Teiginys	Vertinimas
	Visiškai nesvarbu, nedarė įtakos---Labai svarbu, darė įtaką 1---2---3---4---5
1. Šeimos tradicija	1—2—3—4—5 99
2. Mano mokytojų pavyzdžiai	1—2—3—4—5 99
3. Patinka dirbti su vaikais	1—2—3—4—5 99
4. Sėkmingai atlikta pedagoginė praktika	1—2—3—4—5 99

5. Norėjau dirbti pagal įgytą specialybę	1—2—3—4—5	99
6. Lankstus darbo grafikas (langai, kurių metu galima atlikti kitus darbus)	1—2—3—4—5	99
7. Geros darbo sąlygos (trumpa darbo diena, ilgos atostogos)	1—2—3—4—5	99
8. Galimybė praleisti daug laiko su šeima	1—2—3—4—5	99
9. Pedagogo darbo prestižas	1—2—3—4—5	99
10. Galimybė tobulėti	1—2—3—4—5	99
11. Geras atlyginimas	1—2—3—4—5	99
12. Galimybė derinti su kitu darbu	1—2—3—4—5	99
13. Norėjau būti pedagogu nuo vaikystės	1—2—3—4—5	99
14. Įdomus darbas	1—2—3—4—5	99
15. Noras daryti poveikį kitiems, vertybinė orientacija	1—2—3—4—5	99
16. Kita	1—2—3—4—5	99

2kl. Kokį pasirengimą dirbti pedagoginį darbą Jūs įgijote aukštojoje mokykloje? Kiekvieną iš toliau pateiktųjų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šie gebėjimai, žinios, įgūdžiai aukštojoje mokykloje yra paruošiami labai blogai, 5 reiškia, kad jie yra paruošiami labai gerai.

Teiginys	Vertinimas	
	Labai blogai-----Labai gerai 1---2---3---4---5	
1. Specialybinės dalyko teorinės žinios	1—2—3—4—5	99
2. Pamokos plano ruošimas	1—2—3—4—5	99
3. Pamokos tikslo išsikėlimas	1—2—3—4—5	99
4. Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	1—2—3—4—5	99
5. Psichologinės žinios	1—2—3—4—5	99
6. Pedagoginio darbo metodų įvairovė	1—2—3—4—5	99
7. Darbas su specialiųjų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	1—2—3—4—5	99
8. Klasės/vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	1—2—3—4—5	99

9. IKT (informacinių komunikacinė technologijų) naudojimas pamokoje	1—2—3—4—5	99
10. Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	1—2—3—4—5	99
11. Įvairių vertinimo formų taikymas	1—2—3—4—5	99
12. Inovacijos švietime	1—2—3—4—5	99
13. Raštvedybos pagrindai	1—2—3—4—5	99
14. Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	1—2—3—4—5	99

3kl. Kaip bendrai vertinate aukštojoje mokykloje įgytas žinias, gebėjimus, įgūdžius būtinus sėkmingam pedagogo darbui.

Labai blogai   1 — 2 — 3 — 4 — 5   Labai gerai   99

4kl. Kokių aukščiau neišvardintų žinių, gebėjimų ir įgūdžių pageidautumėte, kad būtų mokoma aukštojoje mokykloje ruošiančioje pedagogus?

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5kl. Toliau yra keletas klausimų apie tai, su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria darbine karjera pradedantys jauni pedagogai. Nurodykite, kiek, Jūsų nuomone, kiekviena iš jų yra aktuali, svarbi ir spręstina norint padėti pradedantiems pedagoginį darbą. Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad ši problema yra mažai svarbi, neaktuali, o 5 reiškia, kad tai labai svarbi ir aktuali problema, reikalauti skubaus sprendimo.

Teiginys	Vertinimas
	Mažai svarbu, neaktualu---Labai svarbu, aktualu 1-----2-----3-----4-----5
1. Realaus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	1—2—3—4—5 99
2. Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	1—2—3—4—5 99

3. Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	1—2—3—4—5	99
4. Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	1—2—3—4—5	99
5. Nėra būtinų priemonių darbui	1—2—3—4—5	99
6. Menkas švietimo sistemos finansavimas	1—2—3—4—5	99
7. Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	1—2—3—4—5	99
8. Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	1—2—3—4—5	99
9. Klasės valdymo metodų neturėjimas	1—2—3—4—5	99
10. Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	1—2—3—4—5	99
11. Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	1—2—3—4—5	99
12. Mokinių motyvacijos trūkumas	1—2—3—4—5	99
13. Didelis dokumentacijos kiekis	1—2—3—4—5	99
14. Mokinių nepagarba mokytojams	1—2—3—4—5	99
15. Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	1—2—3—4—5	99
16. Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	1—2—3—4—5	99
17. Menkos karjeros galimybės	1—2—3—4—5	99
18. Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	1—2—3—4—5	99
19. Didelė atsakomybė	1—2—3—4—5	99
20. Nuolatinė administracijos kontrolė	1—2—3—4—5	99
21. „Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	1—2—3—4—5	99
22. Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	1—2—3—4—5	99
23. Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	1—2—3—4—5	99
24. Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	1—2—3—4—5	99

6kl. Su kokiomis **kitomis dar problemomis** susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai.

1.	
2.	

3.	
4.	

7kl. Toliau keletas klausimų apie pradedančiųjų **pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikius ir karjeros planavimą**. Įvertinkite kiekvieną iš šių aspektų, kiek jie yra svarbūs pradedantiesiems pedagogams. Vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šis aspektas yra mažai svarbus, neaktualus, 5 reiškia, kad tai labai svarbu ir aktualu keliant pradedančiųjų pedagogų kvalifikaciją.

Teiginys	Vertinimas	
	Mažai svarbu---Labai svarbu	
	1-----2-----3-----4-----5	
1. Mentorius pagalba	1—2—3—4—5	99
2. Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	1—2—3—4—5	99
3. Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	1—2—3—4—5	99
4. Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	1—2—3—4—5	99
5. Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	1—2—3—4—5	99
6. Metodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	1—2—3—4—5	99
7. Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	1—2—3—4—5	99
8. Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	1—2—3—4—5	99
9. Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	1—2—3—4—5	99
10. Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	1—2—3—4—5	99
11. Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	1—2—3—4—5	99
12. Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	1—2—3—4—5	99
13. Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	1—2—3—4—5	99
14. Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	1—2—3—4—5	99

15. Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	1—2—3—4—5	99
16. Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	1—2—3—4—5	99
17. Sistemingas dalinimasis gerąja patirtimi	1—2—3—4—5	99
18. Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	1—2—3—4—5	99
19. Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	1—2—3—4—5	99

8kl. Kokią darbo laiko dalį, jūsų nuomone, turėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui pradedantieji pedagogai? _____ %

9kl. Paskutinis klausimas. Jūsų nuomone, kokie 3 dalykai (veiksmai ir priemonės) labiausiai padėtų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?

	Kas paskatintų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?
1.	
2.	
3.	

Demografija

D1. Lytis: 1 Vyras. 2 Moteris

D2. Amžius: _____

D3. Miestas, kuriame dirbate _____

D4. Kiek metų dirbate pedagoginį darbą _____

D5. Ar esate/buvote programos „Renkuosi mokytį“ dalyvis?

1. Taip; 2. Ne;

D6. Kokią aukštąją mokyklą baigėte?

_____;

Dėkojame už atsakymus.

Priedas Nr. 5. Kiekybinio tyrimo klausimynas ekspertams

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Anketos Nr. _____
Apklausėjo ID _____

Pažymėkite tikslinę grupę:

- 5. Pradedantieji pedagogai
- 6. Mentorai
- 7. Mokyklų vadovai
- 8. Švietimo sistemos ekspertai

Sveiki,

Skambiname Jums iš rinkos tyrimų bendrovės „Eurotela“. Šiuo metu Ugdymo plėtotės centro užsakymu atliekame apklausą apie pradedančių pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemą, apie pradedančiųjų pedagogų poreikius ir problemas, su kuriais jie susiduria pirmaisiais savo darbo metais. Apklausą užtruks apie 12-15 min. Ar galite skirti dabar tam laiko?

2kl. Koks pasirengimas dirbti pedagoginį darbą Jūsų manymu įgyjamas aukštojoje mokykloje? Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šie gebėjimai, žinios, įgūdžiai aukštojoje mokykloje yra paruošiami labai blogai, 5 reiškia, kad jie yra paruošiami labai gerai.

Teiginys	Vertinimas	
	Labai blogai-----Labai gerai	
	1---2---3---4---5	
1. Specialybės dalyko teorinės žinios	1—2—3—4—5	99
2. Pamokos plano ruošimas	1—2—3—4—5	99
3. Pamokos tikslo išsikėlimas	1—2—3—4—5	99
4. Bendravimo su mokiniais įgūdžiai	1—2—3—4—5	99
5. Psichologinės žinios	1—2—3—4—5	99
6. Pedagoginio darbo metodų įvairovė	1—2—3—4—5	99

7. Darbas su specialiujų ugdymosi poreikių turinčiais mokiniais, tame tarpe ir labai gabiais	1—2—3—4—5	99
8. Klasės / vaikų elgesio/situacijų valdymo strategijos	1—2—3—4—5	99
9. IKT (informacinių komunikacinių technologijų) naudojimas pamokoje	1—2—3—4—5	99
10. Ugdymo turinio individualizavimas, diferencijavimas	1—2—3—4—5	99
11. Įvairių vertinimo formų taikymas	1—2—3—4—5	99
12. Inovacijos švietime	1—2—3—4—5	99
13. Raštvedybos pagrindai	1—2—3—4—5	99
14. Studijų metu vykusi pedagoginė praktika	1—2—3—4—5	99

3kl. Kaip bendrai vertinate aukštojoje mokykloje įgyjamas žinias, gebėjimus, įgūdžius būtinus sėkmingam pedagogo darbui.

Labai blogai   1 — 2 — 3 — 4 — 5   Labai gerai   99

4kl. Kokių aukščiau neišvardintų žinių, gebėjimų ir įgūdžių turėtų būti mokoma aukštojoje mokykloje ruošiančioje pedagogus?

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

5kl. Toliau yra keletas klausimų apie tai, su kokiomis problemomis dažniausiai susiduria darbingą karjerą pradedantys jauni pedagogai. Nurodykite, kiek, Jūsų nuomone, kiekviena iš jų yra aktuali, svarbi, ir sprendina norint padėti pradedantiems pedagoginį darbą. Kiekvieną iš toliau pateikiamų aspektų įvertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad ši problema yra mažai svarbi, neaktuali, 5 reiškia, kad tai labai svarbi ir aktuali problema, reikalauti skubaus sprendimo.

Teiginys	Vertinimas
	Mažai svarbu, neaktualu---Labai svarbu, aktuali 1-----2-----3-----4-----5
1. Realus mentoriaus/kuratoriaus nebuvimas	1—2—3—4—5 99

2. Didelis darbo krūvis (per daug pamokų, papildomi darbai)	1—2—3—4—5	99
3. Nesveika konkurencija mokytojų tarpe	1—2—3—4—5	99
4. Darbo metu nesudaromos sąlygos tobulėti lankant kokybiškus kursus	1—2—3—4—5	99
5. Nėra būtinų priemonių darbui	1—2—3—4—5	99
6. Menkas švietimo sistemos finansavimas	1—2—3—4—5	99
7. Naujų vadovėlių ir kitų mokymo priemonių trūkumas	1—2—3—4—5	99
8. Darbas su įvairaus amžiaus grupėmis	1—2—3—4—5	99
9. Klasės valdymo metodų neturėjimas	1—2—3—4—5	99
10. Administracijos abejingumas (palaikymo nebuvimas)	1—2—3—4—5	99
11. Nepalankus darbo valandų išdėstymas (planas sudaromas su daug langų)	1—2—3—4—5	99
12. Mokinių motyvacijos trūkumas	1—2—3—4—5	99
13. Didelis dokumentacijos kiekis	1—2—3—4—5	99
14. Mokinių nepagarba mokytojams	1—2—3—4—5	99
15. Problemos dirbant su skirtingo lygio mokiniais	1—2—3—4—5	99
16. Situacijos švietimo sistemoje nestabilumas	1—2—3—4—5	99
17. Menkos karjeros galimybės	1—2—3—4—5	99
18. Darbas su vaikais, turinčiais specialiųjų ugdymosi poreikių	1—2—3—4—5	99
19. Didelė atsakomybė	1—2—3—4—5	99
20. Nuolatinė administracijos kontrolė	1—2—3—4—5	99
21. „Sunkios“ auklėjamosios klasės paskyrimas	1—2—3—4—5	99
22. Bendradarbiavimas su kolegomis perduodant ir perimant pedagoginę patirtį	1—2—3—4—5	99
23. Grįžtamasis ryšys su aukštąja mokykla tobulinat savo kompetencijas	1—2—3—4—5	99
24. Nepripažįstamos kompetencijos įgytos savišvietos būdu ar visuomeninėje veikloje	1—2—3—4—5	99

6kl. Su kokiomis **kitomis dar problemomis** susiduria darbinę karjerą pradėdantys jauni pedagogai.

1.	
2.	

3.	
4.	

7kl. Toliau keletas klausimų apie pradedančiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimosi poreikius ir karjeros planavimą. Įvertinkite kiekvieną iš šių aspektų, kiek jie yra svarbūs pradedantiesiems pedagogams. Vertinkite 5 balų skalėje, kur 1 reiškia, kad šis aspektas yra mažai svarbus, neaktualus, 5 reiškia, kad tai labai svarbu ir aktualu keliant pradedančiųjų pedagogų kvalifikaciją .

Teiginys	Vertinimas	
	Mažai svarbu---Labai svarbu	
	1-----2-----3-----4-----5	
1.Mentoriaus pagalba	1—2—3—4—5	99
2.Kursai, apmokami iš tam skirtų lėšų	1—2—3—4—5	99
3.Nemokami kvalifikacijos tobulinimo kursai	1—2—3—4—5	99
4.Pamokų vedimas stebint kolegoms, kurie po to gali suteikti konstruktyvias pastabas	1—2—3—4—5	99
5.Pradedančiųjų mokytojų bendravimo grupės pavyzdžiui, savipagalbos grupės, stovyklos ir pan.	1—2—3—4—5	99
6.Methodinio būrelio parama sprendžiant kylančius sunkumus	1—2—3—4—5	99
7.Patyrusių mokytojų vedamų pamokų stebėjimas (savo mokykloje)	1—2—3—4—5	99
8.Vadovų, mentorių rekomendacijos po pirmųjų darbo metų įvertinus darbo ir kvalifikacijos tobulinimo rezultatus.	1—2—3—4—5	99
9.Karjeros, kvalifikacijos tobulinimo konsultantas	1—2—3—4—5	99
10.Kursai turi būti parenkami atsižvelgiant ne vien į mokytojų poreikius, bet ir į mokyklos poreikius	1—2—3—4—5	99
11.Specifinių kursų pradedantiesiems mokytojams organizavimas	1—2—3—4—5	99
12.Darbo su mokiniais metodų praktinis demonstravimas	1—2—3—4—5	99
13.Užsienio šalių pedagogų patirties stebėjimas	1—2—3—4—5	99
14.Bendradarbiavimas su kitų mokyklų mokytojais (kitų mokyklų mokytojų patirties stebėjimas, ekskursijos į kitas mokyklas, trumpalaikės stažuotės)	1—2—3—4—5	99

15. Ilgalaikių karjeros planų sudarymas (metams ir ilgiau)	1—2—3—4—5	99
16. Kvalifikacijos tobulinimas(is) taikyti IKT	1—2—3—4—5	99
17. Sistemingas dalinimasis gerąja patirtimi	1—2—3—4—5	99
18. Raštvedybos pagrindų mokymo kursai	1—2—3—4—5	99
19. Galimybė gauti konsultacinę pagalbą (pvz. internetu, nepriklausomų konsultantų)	1—2—3—4—5	99

8kl. Kokią darbo laiko dalį, jūsų nuomone, turėtų skirti kvalifikacijos tobulinimui pradedantieji pedagogai? _____ %

9kl. Paskutinis klausimas. Jūsų nuomone, kokie 3 dalykai (veiksmai ir priemonės) labiausiai padėtų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?

	Kas paskatintų, kad Lietuvos mokyklose dirbtų daugiau jaunų pedagogų?
1.	
2.	
3.	

Demografija

D1. Lytis: 1 Vyras. 2 Moteris

D2. Amžius: _____

D3. Miestas, kuriame dirbate _____

D4. Kiek metų dirbate pedagoginį darbą _____

D6. Kokią aukštąją mokyklą baigėte?

_____;

Dėkojame už atsakymus.